

Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích
Teologická fakulta
Katedra pedagogiky

Bakalářská práce

Má „hospodská“ kultura mladé dospělosti vliv
na religiozitu?

Vedoucí práce: doc. PhDr. Ludmila Muchová, Ph.D.

Autor práce: Barbora Odehnalová

Studijní obor: Náboženská výchova a etika

Ročník: 3

2014

Prohlášení

Prohlašuji, že svoji bakalářskou práci jsem vypracovala samostatně pouze s použitím pramenů a literatury uvedených v seznamu citované literatury.

Prohlašuji, že v souladu s § 47b zákona č. 111/1998 Sb. v platném znění souhlasím se zveřejněním své bakalářské práce, a to v nezkrácené podobě elektronickou cestou ve veřejně přístupné části databáze STAG provozované Jihočeskou univerzitou v Českých Budějovicích na jejích internetových stránkách, se zachováním mého autorského práva k odevzdanému textu této kvalifikační práce. Souhlasím dále s tím, aby toutéž elektronickou cestou byly v souladu s uvedeným ustanovením zákona č. 111/1998 Sb. zveřejněny posudky školitele a oponentů práce i záznam o průběhu a výsledku obhajoby kvalifikační práce. Rovněž souhlasím s porovnáním textu mé kvalifikační práce s databází kvalifikačních prací Theses.cz provozovanou Národním registrem vysokoškolských kvalifikačních prací a systémem na odhalování plagiátů.

V Českých Budějovicích, dne

.....
Barbora Odehnalová

Poděkování

Na tomto místě bych chtěla poděkovat vedoucí mé bakalářské práce **doc. PhDr. Ludmile Muchové, Ph.D.** za odborné vedení, poskytování rad, podnětů, za ochotu, vstřícný přístup a čas, který mi věnovala při tvorbě této práce. Dále pak chci poděkovat respondentům, kteří se mnou byli ochotni vést rozhovor a všem, kteří mi přispěli jakoukoli pomocí.

Obsah

ÚVOD	5
1) CHARAKTERISTIKA POJMU RELIGIOZITA	7
1.1 RELIGIOZITA PODLE OTAKARA A. FUNDY	7
1.2 RELIGIOZITA PODLE ZDEŇKA NEŠPORA A DUŠANA LUŽNÉHO	9
DISKURSIVNÍ VYMEZENÍ	11
1.3 RELIGIOZITA PODLE MICHALA STRÍŽENCE	11
2) PSYCHOLOGIE CHARAKTERISTIKA MLADÉ DOSPĚLOSTI.....	14
2.1 PSYCHOLOGIE MLADÉ DOSPĚLOSTI PODLE MARIE VÁGNEROVÉ	14
2.2 PSYCHOLOGIE MLADÉ DOSPĚLOSTI PODLE ILONY KOPECKÉ	17
2.3 PSYCHOLOGIE MLADÉ DOSPĚLOSTI PODLE JARMILY KELNAROVÉ A EVY MATĚJKOVÉ.....	19
3) CHARAKTERISTIKA KULTURY A SUBKULTURY.....	22
3.1 KULTURA.....	22
3.2 SUBKULTURA.....	23
3.3 KULTURA A SUBKULTURA PODLE JOSEFA SMOLÍKA.....	25
3.3.1 KULTURA.....	25
3.3.2 SUBKULTURA.....	25
3.4. HOSPODSKÁ KULTURA JAKO PROJEV SUBKULTURY	28
4) KVALITATIVNÍ VÝZKUM.....	31
4.1 CHARAKTERISTIKA VÝZKUMU HOSPODSKÉ KULTURY V MLADÉ DOSPĚLOSTI.....	31
4.2 ANALÝZA ZÍSKANÝCH DAT	33
4.3 INTERPRETACE ZÍSKANÝCH DAT	37
4.4 DISKUZE	38
ZÁVĚR	40
LITERATURA	43
INTERNETOVÉ ODKAZY	44
PŘÍLOHY	45
ABSTRAKT	57
ABSTRACT.....	58

Úvod

Fenomén hospodské kultury je poslední dobou ve společnosti velice rozšířen. Především u lidí mladé dospělosti je návštěva hospodských zařízení považována za přirozenou a dokonce je mnohdy i vyžadována okolím vrstevníků. Mladí lidé tak často musí volit cestu, kterou se vydají, a jsou často sváděni tlakem okolí rozhodnout se pro možnost pro ně třeba nežádoucí. V dnešní době však není hospodská kultura vnímána jako negativum, ale společností je přijímána s velkou tolerancí. Cílem této práce je přispět k zodpovězení otázky, zda nemá hospodská kultura mladých lidí také nějaké pozitivní prvky, konkrétně, zda nemůže souviset s religiozitou současné mladé generace.

První kapitola první části práce se zabývá teoretickou charakteristikou pojmu religiozita. V této kapitole práce představuje autory O. A. Fundu, Z. Nešpora, D. Lužného, M. Strážence a J. Matthes. Každý z těchto autorů se na pojem religiozita dívá z více uhlů a poukazuje na to, že jde o pojem velmi různorodý. Také upozorňují na to, abychom s pojmem religiozita pracovali velmi opatrně a v souladu s chápáním dané společnosti. Do této kapitoly zařazuji také podkapitolu *náhradní religiozita*. Tento pojem je užíván autorkou L. Muchovou, která zdůrazňuje, že jde o charakteristiku člověka, který odmítá religiozitu, tedy náboženskost, ale hledá nějaké jiné vyplnění vzniklého prázdného místa a to například náhradou ve formě sportovního fanouškovství, zaměření se na umění, hudbu, vlastenectví nebo právě zmiňovanou hospodskou kulturu.

Druhou kapitolou teoretické části je charakteristika psychologie mladé dospělosti. Odvolávám se zejména na M. Vágnerovou, I. Kopeckou, J. Kelnarovou a E. Matějkovou, které popisují psychologický vývoj člověka v období od dvacátého do čtyřicátého roku života. Upozorňuji na důležité situace, které mladého člověka provázejí. Definují procesy vývoje osobnosti, kterými každý člověk musí projít, aby dospěl v samostatnou osobu.

Třetí kapitola práce se zabývá charakteristikou kultury a subkultury všeobecně, jak se vyvíjela v historii. Jak byla kultura a subkultura vnímána v různých dobách dějin lidstva. Na kulturu lze nahlížet ze dvou stran, a to v rámci axiologického nebo antropologického pojetí, věnuji se také třem rovinám studia kultury, z nichž jedna se zabývá náboženstvím (J. Dědičová). V rámci zkoumání subkultury mladých lidí se odvolávám na autora Josefa Smolíka. Smolík uvádí několik způsobů a metod jak, tyto

subkultury pozorovat a hodnotit. Další autoři J. Vinopal, S. Brouček a V. Macura popisují, jak vůbec vypadá hospodská kultura. Také jaký byl přímý vývoj hospodské kultury. Autoři, mezi nimi například Jiří Vinopal, popisují, jak byla vnímána hospodská kultura v dějinách a jaká měla negativa, nebo například jak vypadá v dnešní době návštěvník hospody „štamgast“ a popisuje také jakési hierarchické uspořádání v hospodě.

Druhá část bakalářské práce naváže na teoretickou část. Jejím úkolem bude odpovědět na otázku, zda existují nějaké prvky religiozity v hospodské kultuře mládeže. Tato praktická část bude založena na kvalitativním výzkumu za použití polostrukturovaného rozhovoru. Obsahem budou otázky předem stanovené, ale budu s nimi pracovat s velkou flexibilitou. Respondenty budu oslovovat z řad známých, kolegů, ale i náhodně vybrané a ochotné lidi zapojit se to výzkumu. Při vyhodnocování výzkumu si z uskutečněných rozhovorů stanovím pojmy a kategorie, do nichž lze seskupit určité výpovědi, které se v rozhovorech budou objevovat a konkrétně je doložím. V takto rozebraném a zpřehledněném výzkumu budu srovnávat získané poznatky s informacemi získanými od autorů zařazených v teoretické části práce. Budu hledat spojitosti i rozdíly mezi výpověďmi jednotlivých respondentů. A hlavně budu pečlivě zkoumat, zda se ve výpovědích vyskytnou nějaké kategorie svědčící pro přítomnost jakékoliv formy religiozity.

1) Charakteristika pojmu religiozita

1.1 Religiozita podle Otakara A. Fundy

O. Funda definuje religiozitu jako zbožnost, myšleno jako víru v pravdu nebo také sílu víry. Můžeme podle něho religiozitu také charakterizovat jako náboženské přesvědčení hlásící se ke konkrétní církvi. A také odrážející chování a praxi v životě jednotlivce.

I když dva lidé dělají tutéž věc nebo věří, vyznávají Boha, nejedná se podle Fundy o totéž. Každý člověk je autentický ve svém počínání, chování, myšlení. Proto tedy také ve vnímání religiozity se lidé od sebe liší. Já bych se v této kapitole chtěla věnovat pojmu religiozita v návaznosti na další pojmy, které jsou s religiozitou spojeny.

Náboženství

Když se řekne náboženství, může mít člověk na mysli lidské představy o nadpřirozených silách, silách ze záhrobí nebo nějakých silách mimo náš svět. Také může mít na mysli uctívání Boha nebo bohů, které si lidé vymyslely ze strachu nebo proto, že od nich očekávaly splnění tužeb a přání.

Pokud tedy náboženstvím myslíme uctívání nadpřirozených sil, lze říci, že dnešní člověk je ve své podstatě nenáboženský. Nemá potřebu vysvětlovat záhady jako nadpřirozené jevy a současný člověk ani neočekává splnění svých přání od nadpřirozených mocností.

Náboženstvím ale můžeme mít na mysli také něco zcela odlišného něco, co můžeme nazvat hlubokou lidskou zkušeností. Člověk není sám se sebou nikdy hotov. V člověku zůstává otevřená otázka po smyslu života, otázka odkud jdu a kam směřuji. Pokud tedy náboženství vnímáme z tohoto pohledu, musíme konstatovat, že náboženství je průvodcem lidské existence.

Náboženstvím také můžeme mít na mysli zcela určité náboženství, určitou soustavu náboženských představ a názorů, jako např. buddhismus, islám, křesťanství a další. Pak je tedy náboženství určitý útvar v dějinách lidstva.

Funda tedy upozorňuje na mnohoznačnost pojmu náboženství. Vzhledem k lidské religiozitě uvádí ještě pojmy víra, křesťanství a Bůh. Teprve když pochopíme, v jakém kontextu lidé tyto jevy používají, pochopíme jejich religiozitu.¹

¹ FUNDA, Otakar A. *Víra bez náboženství*. 1994. vyd. Praha: Prvokruh, 1994. ISBN 80-901470-1-1. s. 16-17.

Křesťanství

Řekneme-li křesťanství, můžeme mít na mysli historicko-kulturní jev našich dějin. Jindy zase myslíme určitou ideologii, určitou soustavu názorů. Nebo také životní postoje, určité projevy označované jako křesťanské, projevy žité praxe; pozitivní i negativní. A také můžeme mít na mysli ty nejčistší motivy a intence křesťanství.

Pro Fundu je velmi zásadní toto rozdělení v tom, v jakém kontextu se používá. Pokud, budeme hovořit o formování Evropy křesťanstvím, bude tato výpověď mít platnost pouze, pokud se bude jednat v křesťanství o určitou ideologii a určitý civilizační útvar. Pokud však křesťanstvím myslíme ty nejčistší původní motivy a intence křesťanství, musíme říci, že nikdy žádná taková civilizace nebyla, že jde jen o jakousi iluzi, že vždy byla jen určitá hnutí.

Bůh

Řekneme-li Bůh, může tento pojem vyjadřovat Boha, jak o něm mluví Bible, Boha, kterého nelze zpředmětnit žádným zobrazením, žádnou představou, který je svrchovaný a neuchopitelný. Existence Boha lze vyjádřit jen vztahem Boha k člověku. Člověk o Bohu mluví tak, že mluví o výzvách, o nároku, který Bůh na člověka klade a který nelze obejít.

Také lze Boha myslet jako protějšek člověka, o něm člověk mluví pomocí mystických a antropologických výrazů jako o tom, který ví, zná, vidí, slyší, mluví apod.

Bůh může být pojmem, vyjadřujícím záruku posledního smyslu etického jednání, absolutní platnosti, nebo vyjádřením, jakési „nejvyšší inteligence“.

Řekneme-li Bůh, může jít o symbol, vyjadřující určitý rozměr lidské existence, může se jednat o jakési šifry pro chápání světa, života a člověka.²

Víra

Když se řekne víra, můžeme mít, na mysli určitý vztah bezvýhradné důvěry Bohu. Jindy rozumíme vírou přesvědčení, že Bůh existuje, je sice člověkem neprokazatelný, člověk si je jist boží jsoucností.²

Víra může být i určitou polohou života, v níž člověk nežije sám ze sebe, ze své síly, ale vyznává, že do jeho života vstupuje něco, co jeho samého přesahuje.

² FUNDA, Otakar A. *Víra bez náboženství*. 1994. vyd. Praha: Prvokruh, 1994. ISBN 80-901470-1-1. s. 18-19.

Také je víra pojmem určitého vnímání života, v němž člověk dostává zajištění všech jistot a odhodlává se k něčemu nadějnějšímu, navzdory všem zkušenostem a propočtům.³

1.2 Religiozita podle Zdeňka Nešpora a Dušana Lužného

Také Z. Nešpor a D. Lužný se vyjadřují k otázce religiozity, pojímají toto téma z pohledu sociologie a upozorňují na to, že náboženství, religiozita má vliv na sociální jednání a vztahy.

Pro Nešpora a Lužného otázka, co je náboženství, není tak jednoznačná, jak by se na první pohled mohlo zdát. Mnoho věřících považuje za to pravé náboženství jen to své, případně pak náboženství v rámci ekumenismu jemu blízké konfese.

Jako další problém vidí autoři potíže, čím vlastně náboženství vymezit. Málo kdo by dnes ještě trval na tom, že náboženství musí být nutně vztahem k Bohu nebo bohům. Celá řada náboženství totiž nemá osobní reprezentace transcendentna, nebo v nich nejsou důležité. Nešpor a Lužný poukazují na fakt, že kdybychom náboženství vymezili vztahem k posvátnu, účastí na rituálu, existencí sociálních skupin, které se považují za náboženské a podobně, sotva by se podařilo vmáčknout do této kategorie vše, co různí lidé považují za náboženství, tak aby nic nechybělo a zároveň nic nepřebývalo.

V sociologii se většinou uplatňují dva typy definic náboženství - substanciální a funkcionální, i když ani jeden není bez problémů.

Substanciální vymezení

Substanciální vymezení vycházejí z předpokladu, že existuje určitá podstata, která je společná všem náboženstvím. Může to být idea transcendentna či spásy, rituály nebo viditelné církve, které vznikají díky integrační funkci religiozity.

Rituál v nejobyčejnějším smyslu definuje Nešpor a Lužný jako symbolické vyjádření, které nesděljuje nic nového, ale je vytvářen kontext. Je ovšem pravda, že část rituálů je náboženská. Máme ale rituály, které lidé za náboženské nepokládají, například přání dobrého dne je ve společnosti považováno za rituál ubezpečující okolí, že věci jsou tak, jak mají být. Tento rituál je tedy pokládán čistě za projev slušného chování.

Hlavním problémem substanciálních definic náboženství je to, že náboženství vymezují příliš úzce, obvykle tak, jak je to v dané společnosti běžné.

³ FUNDA, Otakar A. *Víra bez náboženství*. 1994. vyd. Praha: Prvokruh, 1994. ISBN 80-901470-1-1. s. 16-20.

Mezi náboženské fenomény tyto definice bez problému zařadí velkou část tradiční religiozity, ale málo kdy ještě něco dalšího.

Religiozita je z pohledu této definice omezena na pravidelnou účast na rituálech, víru v nějaký předem daný soubor pouček a podobně. Neuvažují o nějaké možné náboženské změně nebo o tom, že celá řada „klasických“ náboženských forem by těmto požadavkům nemusela vyhovovat.⁴

Funkcionální vymezení

Autoři funkcionálního vymezení náboženství soudí, že náboženství odpovídá na nějakou lidskou potřebu nebo plní nějakou důležitou sociální roli, která je trvalá. Pokud přestanou fungovat nebo zaniknou staré náboženské formy, objeví se nové nebo jejich náhražky.

Velkou výhodou funkcionálních definic náboženství přitom je, že umožňují jako náboženské ukázat a sociologicky vysvětlit i to, co se tak samo neoznačuje, nebo co dokonce proti tradiční religiozitě bojuje.

Potíž funkcionálních definic náboženství je právě opačná než v případě substanciálních, protože kategorii náboženství rozlišují tak dalece, že leckdy ztrácí svou interpretační sílu.

Mezi sociální fenomény, které funkcionalisté mohou považovat za náboženské, vedle sportu určitě patří environmentální hnutí, moderní populární hudba a další, přičemž jejich výčet je prakticky neomezený. Velká většina praktikujících věřících je jistě nebude považovat za náboženství, ale ze sociologického hlediska vypadají stejně a dokud tato analogie má svou vysvětlující sílu, nelze proti ní nic namítat.

Jak píše autoři, oba typy sociologických definic náboženství sice lze kritizovat, jeden jako příliš úzký a druhý jako příliš široký, ale je mnohem obtížnější místo nich navrhnout nějakou alternativu.⁵

Nešpor a Lužný tedy poukazují na religiozitu jako na sociologický fenomén, který je založen na lidské zkušenosti, náboženském vědomí, příkazům k jednání či k příslušnosti k určitým náboženským skupinám.

⁴ NEŠPOR, Zdeněk a Dušan LUŽNÝ. *Sociologie náboženství*. Praha: Portál s.r.o., 2007. ISBN 978-7367-251-5. s. 15-20

⁵ NEŠPOR, Zdeněk a Dušan LUŽNÝ. *Sociologie náboženství*. Praha: Portál s.r.o., 2007. ISBN 978-7367-251-5. s. 15-20

Diskursivní vymezení

Diskurs je praktické žití, zahrnuje komunikaci stejně jako jednání. To znamená, že všichni jedinci v konkrétní sociální praxi vnímají a hodnotí jednotlivé procesy každodenní komunikace a každodenní činnosti. Za religiózní se potom považuje takový náboženský projev či náboženské chování, jaké je v dané společnosti jako náboženský projev přijatelný.

Diskurs udává také hodnotu náboženství a je vzdělávacím projevem "náboženské gramotnosti", který by bez přijetí existence a nutnosti diskursu nebyl platný. Joachim Matthes potvrdil přístup, podle něhož náboženství neexistuje jen v rámci výkladu systematické teologie a dogmatických formulací zacílený na identitu, ale cílem definice náboženství je stanovení společenského diskursu - tedy každodenní komunikace a každodenního jednání tak, jak se projevuje ve společnosti.

1.3 Religiozita podle Michala Strížence

Další autor z mnoha, který se zabývá religiozitou, je psycholog M. Stríženeček, který pomáhá pochopit současné trendy zkoumání vztahů osobnosti a religiozity/ spirituality. V tomto svém zkoumání poukazuje na důležitost názorů starších autorů. Jedním z nich je G. W. Allport.

G. W. Allport v úvodu své monografie uvádí, že jeho cílem je „nastínit místo subjektivního náboženství ve struktuře osobnosti“. Charakterizoval zralý náboženský sentiment a později vytvořil škálu náboženské orientace, která jednotlivce hodnotí na spojnici od vnější k vnitřní religiozitě.

Koncepci náboženské zralosti G. W. Allporta analyzoval S. Kuczkowski, který porovnal charakteristiky vnitřní a vnější religiozity:

Vnitřní religiozita	Vnější religiozita
1. Řídící motiv	
Náboženství má cíl samo v sobě, člověk složí náboženství.	Vedoucím motivem je osobní zájem, náboženství slouží člověku.
2. Hierarchie hodnot	
Víra je nejvyšší hodnotou, jiné potřeby jsou podle možnosti harmonizovány s náboženským přesvědčením.	Víra se stává nástrojem pro jednotlivce, je vnější hodnotou. Slouží pocitu bezpečnosti, radosti, sociální pozici, potřebě rozptýlení.
3. Vnitřnost a vnějškovost	
Zvnitřnění, rovnost, vysoké rozlišování.	Vnějškovost, institucionálnost, nekritičnost, nerozlišování.

4. Vztah k náboženské praxi	
Stálost, pravidelná návštěva kostela, pocit povinnosti.	Nepocit'ování pravidelné potřeby náboženské praxe, návštěva kostela je okrajovou záležitostí.
5. Vztah náboženství k celku života	
Zvnitřnění a úplná realizace „Kréda“. Náboženství ovlivňuje myšlení i chování.	Nepocit'uje potřebu sjednotit náboženství se způsobem života. Náboženství má jít svou cestou a život jednotlivce svou.
6. Altruismus - egoismus	
Respektuje učení o bratrství, lásce k bližnímu a spolucítění.	Koncentrace na sebe a své zájmy: exkluzivita, egocentrismus.
7. Pohled na církve	
Chápe se jako náboženské společenství, zapojení se do náboženské funkce.	Uznává se jen sociálně-kulturní funkce církve.
8. „Dogmatický“ postoj	
Postoj náboženské pokory.	Kategorický „dogmatický“ postoj

Stríženec dále definuje nejdůležitější pozitivní funkce náboženství v osobnosti podle Z. Chlewinského, ty jsou:

a) Smysl života - náboženství odpovídá na základní existenciální otázky a uspokojuje základní lidskou potřebu transcendence.

b) Systém hodnot - poskytuje základ zejména morálních hodnot, přináší kritéria výběru určitých alternativ řízení a vyznačuje směr úsilí člověka ve shodě s jednotlivými hodnotami.

c) Bezpečnost a důvěra - souvisejí s potřebou zachování života, pocitem vlastní identity, psychické integrity.

d) Sebe - identifikace - náboženství umožňuje člověku odpovědět si na otázku "čím jsem".

e) Identifikace se skupinou - uspokojuje potřebu mezilidských kontaktů, vytváří tzv. skupinovou jednotu, dává jí jiný rozměr vzhledem k transcenci.

f) Psychoterapie sebe - náboženství, dává smysl životu člověka, odstraňuje zdroj neurotických napětí, umožňuje rozlišovat podstatné od nepodstatného.⁶

⁶ HALAMA, Peter, Lucia ADAMOVÁ, Mária HATOKOVÁ a Michal STRÍŽENEC. *RELIGIOZITA, SPIRITUALITA A OSOBNOST: Vybrané kapitoly z psychologie náboženstva*. 2006. vyd. Bratislava: Ústav experimentálnej psychológie SAV, 2006. ISBN 80-88910-22-6. s. 6.

Osvobozuje jednotlivce od viny a nabízí mu k tomu příslušné rituální způsoby. Důkazem potřeby náboženství jsou touhy po náboženské zkušenosti, které se zjišťují jako přítomné v různých kulturách. Vymezuje se pět kategorií zdrojů náboženských potřeb osobnosti podle Benner:

- 1) Vrozené nebo inspirované potřeby.
- 2) Výsledek vývoje osobnosti, podle Freuda jde o projekci psychických procesů, podle Eriksona se náboženství vyvinulo z potřeby lidí najít jistotu a útěchu.
- 3) Výsledek morálního vývoje, podle Kohlberga jsou to potřeby založeny na tomto morálním vývoji.
- 4) Existenciální jevy, snaha člověka po hledání smyslu života, která vede k náboženským potřebám
- 5) Mezilidské jevy, podle Buberova vztahu k někomu jinému. Náboženství uspokojuje několik potřeb, respektuje uznávané hodnoty člověka.

Stríženec píše, že spirituální přístup k životu napomáhá i subjektivní pohodě. Specificky zde přispívá tendence k nezávislosti a sebe-aktualizaci, k citlivosti na potřeby a city, k akceptování citů zlosti bez defenzivy a popření, k adaptivní reakci.

Podle těchto autorů člověk s vysokou duchovní inteligencí může mít vysoké duchovní kvality, aniž by byl vůbec náboženský. Avšak schopnost náboženské zkušenosti a víry dává lidskému rodu evoluční výhodu, spojuje nás se světem smyslu a hodnot.⁷

Stríženec se zaměřuje na pojem religiozita z hlediska psychologie, je pro něj důležitá znalost starších autorů a odvolává se na jejich stanoviska a výroky k danému tématu. Na religiozitu nahlíží z pohledu vztahu osobnosti k okolnímu světu, také používá pojem spiritualita.

Každý z autorů religiozitu definuje jinak. Pro moji práci je tedy důležité si uvědomit, že religiozitu chápe každý člověk svým způsobem. Také musíme počítat s tím, že pojem religiozita u každého člověka vyvolává jiný pocit. Na této skutečnost je nutné pamatovat i při výzkumu, který je součástí práce.

⁷ HALAMA, Peter, Lucia ADAMOVÁ, Mária HATOKOVÁ a Michal STRÍŽENEC. *RELIGIOZITA, SPIRITUALITA A OSOBNOST: Vybrané kapitoly z psychologie náboženstva*. 2006. vyd. Bratislava: Ústav experimentálnej psychológie SAV, 2006. ISBN 80-88910-22-6. s. 7-8.

2) Psychologie charakteristika mladé dospělosti

2.1 Psychologie mladé dospělosti podle Marie Vágnerové

Vágnerová uvádí, že začátek dospělosti není v naší společnosti vymezen nějakým jasně daným rituálem, který by tuto změnu potvrzoval. Dá se říct, že jedním definovatelným faktorem je dosažení právní dospělosti, zletilosti. Společností však tato okolnost není akceptována jako hlavní signál pro změnu stavu mladého člověka.

Biologické vymezení dospělosti je v podstatě snadné, její dosažení je vázáno na stupeň fyzické zralosti, ale ani toto nemá pro společnost velký význam. Dospělost je dobou sexuální zralosti a v této fázi je sexualita důležitým aspektem partnerského vztahu.

Psychosociální vymezení dospělosti je o něco složitější. Hlavní problém se zakládá na skutečnosti, že proměna nebývá přesně časově vymezena, probíhá u každého jedince v jiném tempu. Osobní rozvoj prochází na úrovni sebepojetí a ve vztahu k druhým lidem. Vývoj vztahu k jiným lidem se zaměřuje na vytvoření stabilních, trvalých a oboustranně uspokojivých mezilidských vztahů.⁸

Charakteristika mladé dospělosti

Vágnerová vymezuje mladou dospělost na období od 20 do 40 let věku. Tělesné změny mají jen malý význam a psychiku člověka – s výjimkou těhotenství a porodu – příliš neovlivňují. Významnější roli v rozvoji osobnosti hrají sociokulturní podněty. V mladé dospělosti se rozvíjejí kognitivní kompetence, stabilizuje se emoční prožívání. Socializační změny především zahrnují osvojení nových rolí, které jsou spojeny s různými společenskými skupinami (rodina, škola, církve, přátelé) a dovršení morálního uvažování. Dospělost je obdobím velké různorodosti psychosociálního vývoje, jde o přebírání důsledku za osobní rozhodnutí nebo tlaku okolností. Mladý člověk se dostává do mnoha nových situací a musí zvládat řešit jejich požadavky. V tomto období nemá velký vliv biologické zrání, ale spíše získávání a osvojování zkušeností. Zkušenost ovlivňuje všechny složky psychiky člověka. Projevuje se ve způsobu zvládání dospělého věku, tj. profesní role, stabilní partnerství, manželství, rodičovství.

Sladění osobitosti a socializace má velký význam, protože může ovlivnit život jedince a uspokojit jeho psychické potřeby. Raná dospělost je obdobím mnoha

⁸ VÁGNEROVÁ, Marie. *Vývojová psychologie II.: dospělost a stáří*. Praha: Karolinum, 2007. ISBN 978-80-246-1318-5. s. 11-17

kritických životních událostí. Lze je označit jako významné mezníky, určující role ve společnosti, jejich obsah ovlivňující další směr života. Rozhodnutí, které učiní jedinec na začátku dospělosti, se může zásadně podílet na průběhu následujících období. Tato rozhodnutí nastartují změny, které mohou být nevratné. Mladí dospělí nebývají prozíraví a často o důsledcích svého počínání vůbec neuvažují. Je to ale doba otevřených možností a jejich postupného naplňování.

Role dospělého sebou přináší větší práva jedince, ale i nárůst povinností a odpovědnosti. Má vyšší vážnost ve společnosti, protože její zvládnutí je náročnější než role předcházející. Dospělost je spojena s určitým očekáváním, jehož plnění potvrzuje novou roli, status dospělého.⁹

Socializace

Vágnerová upozorňuje, že doba hranice mezi adolescencí a mladou dospělostí se často vyznačuje jakousi sociální bezprizorností a omezení trvalejších sociálních vazeb. Mladí lidé opouštějí rodinu, mění zaměstnání, bydliště, přátele i partnery. Na základě mnoha faktorů se jejich život a postavení ve společnosti postupně stabilizuje. Dochází k celkové socializační proměně a vyhranění životního stylu, vyplývajícího ze zafixovaných hodnot a postojů jedince. S tím také souvisí proměna vztahu k obecně platným normám a vlastní způsob pojetí a přijetí nejvýznamnějších rolí dospělosti – profesní, partnerské a rodičovské.¹⁰

Proměna rolí a mezilidských vztahů

V dospělosti se postupně role mění, dochází k rozvoji různých dovedností. Socializační proces, který v tomto období pokračuje, má individuální a konkrétní průběh. Je podmiňován dosud získanými zkušenostmi a změnou života. Dospělí lidé se stávají aktivními účastníky společenského života. Překročili hranice rodiny a jejich život se odehrává v mnoha sociálních skupinách. S přihlédnutím na tuto skutečnost se také zvyšují požadavky na jejich sociální orientaci a adaptaci.

Socializační a osobní vývoj ve značné míře předpokládá zkušenosti získané v rámci vztahů. Nové osobně významné vazby, zvláště pak pokud jsou součástí vývojového úkolu charakteristického pro danou fázi života, mohou motivovat osobnostní proměnu

⁹ VÁGNEROVÁ, Marie. *Vývojová psychologie II.: dospělost a stáří*. Praha: Karolinum, 2007. ISBN 978-80-246-1318-5. s. 11-17

¹⁰ VÁGNEROVÁ, Marie. *Vývojová psychologie II.: dospělost a stáří*. Praha: Karolinum, 2007. ISBN 978-80-246-1318-5. s. 28-32

jedince. Různé typy vztahů mohou působit na určité složky osobnosti v jednotlivých oblastech života rozdílně.

V období mladé dospělosti dochází ve vrstevnických vztazích k podstatným změnám. Jedním z hlavních úkolů dospělosti je dospění v intimitě. Intimita je protikladem povrchních a tedy i krátkodobých vztahů. Je signálem hodnotové proměny vrstevnického vztahu. Může jít o přátelství či partnerství.

V období mladé dospělosti nahrazují přátelské a partnerské vztahy rodinné vazby, dospívající lidé se odpoutávají již v průběhu adolescence.¹¹

Role ve společnosti - profese

V první fázi dospělého věku definitivně končí sociálně tolerované období přípravy a experimentování v oblasti profesní. Mladý člověk přijímá profesní roli, kterou si zvolil a která má trvalejší platnost. Přijetím stabilní profesní role odpovídá jedinec na očekávání společnosti a naplňuje tak její normy. Schopnost zvládnout přiměřeným způsobem profesní roli je jedním z psychosociálních kritérií dospělosti.

Profesní role se stává důležitou součástí identity bez ohledu na to, čím je elementárně motivována. Ovlivňuje sebepojetí člověka. Postoj ve volbě konkrétního zaměstnání je ovlivňováno hodnotami a normami společnosti.¹²

Přátelství

Přátelství bychom mohli popsat jak neformální rovnovážný vztah, určený osobní volbou při jeho navázání i udržování. Je to intimní vztah, spojený se sdílením prožitků, názorů a aktivit. Míra intimity a intenzita vzájemné vazby se může měnit v průběhu života vzhledem k odlišnostem aktuálních životních fází každého ze zúčastněných. Přátelský vztah stimuluje osobní rozvoj jedince a uspokojuje psychické potřeby.

Přátelství může mít různé formy. Pro dospělého člověka začínají být důležitější hlubší přátelské vazby.

Při získávání nových přátelských vztahů je důležitá vzájemná přitažlivost, porozumění a občas i doplňkovost některých osobních vlastností. Významnou roli tedy

¹¹ VÁGNEROVÁ, Marie. *Vývojová psychologie II.: dospělost a stáří*. Praha: Karolinum, 2007. ISBN 978-80-246-1318-5. s. 33-35

¹² VÁGNEROVÁ, Marie. *Vývojová psychologie II.: dospělost a stáří*. Praha: Karolinum, 2007. ISBN 978-80-246-1318-5. s. 48-60

hraje četnost kontaktů, vzájemná dostupnost, možnost sdílení prožitků i společné zatížení a řešení problémů.¹³

Partnerství

Partnerství má podle Vágnerové pro období mladé dospělosti ještě větší význam než přátelství, protože by mělo být základem pro vytvoření nové rodiny. Je nejdůležitější variantou intimního vztahu. V tomto vztahu se člověk dokáže vzdát části své identity pro druhého. Nastává tedy jakási párová identita, která je za daných okolností něco víc než identita osobní a také víc než pouhé soužití dvou lidí. Takový vztah má jinou kvalitu než předchozí milostné experimenty. V době mladé dospělosti, zvláště pak na jejím začátku, mohou vznikat vztahy, v nichž předchází intimita završení rozvoje vlastní identity. V takovém případě je důležité, jakou osobností je partner a jakou oporu může poskytnout nezralému jedinci.

Partnerský vztah je velmi důležitým prostředkem osobního rozvoje mladého dospělého. V takovém vztahu lze získat potřebné zkušenosti k pochopení sebe sama a k realizaci osobního potenciálu. Navádí člověka k tomu, aby se sám jasněji definoval a lépe poznal svého partnera. I dospělý jedinec může svého partnera vnímat nepřesně. Partnerský vztah se rozvíjí v oblasti lidské osobnosti, která se nemůže rozvinout jinak než prohlubováním vazby mezi partnery. Milostný vztah oba partnery spojuje natolik, že se zcela musí vzájemně motivovat, ale také je vždycky bude určitým způsobem limitovat.¹⁴

Z toho, jak Vágnerová popisuje mladou dospělost, se zřejmě dá očekávat, že „hospodská kultura“ vyplňuje potřebu kamarádství nebo že prostor „hospody“ je pro mladé lidi vyhovující k navazování přátelských vztahů i vztahů partnerských.

2.2 Psychologie mladé dospělosti podle Ilony Kopecké

Podle Kopecké je období dospělosti charakterizováno stacionárním vývojem. Fyzické i psychické síly člověka se drží na standardní úrovni. Dospělí člověk má mnoho vývojových úkolů, kde zúročuje své zkušenosti, dovednosti a vědomosti. V dělení

¹³ VÁGNEROVÁ, Marie. *Vývojová psychologie II.: dospělost a stáří*. Praha: Karolinum, 2007. ISBN 978-80-246-1318-5. s. 61-64

¹⁴ VÁGNEROVÁ, Marie. *Vývojová psychologie II.: dospělost a stáří*. Praha: Karolinum, 2007. ISBN 978-80-246-1318-5. s. 65-87

období dospělosti se vývojová psychologie rozchází ve věkovém ohraničení jednotlivých úseků.

Kopecská se přiklání k rozdělení dospělosti tak, jak ji popisuje Langmeier a Krejčířová a to tedy jako časná (mladá, raná) dospělost - období od 20 do 30 let, střední dospělost - období od 30 do 45 let a pozdní dospělost - období od 45 do 65 let.

Kopecská pokládá za základní kritérium dospělosti dosažení osobní zralosti. Jedná se především o plné převzetí osobní a občanské zodpovědnosti, citového osamostatnění od rodičů a ekonomické nezávislosti.¹⁵

Časná dospělost

Kopecská se v souvislosti s časnou dospělostí zmiňuje o pojmech somatický vývoj, kognitivní vývoj, citový vývoj, socializace a sociální aktivizace.

Somatický vývoj

Toto období se vyznačuje největší vitalitou, tělesnou silou a dostatkem životní energie. Muži i ženy podávají vysoké výkony. Růst je ukončen, růstové kostní štěrby jsou uzavřeny. Na konci tohoto období začíná docházet k prvním regresivním změnám.

Kognitivní vývoj

Všechny poznávací schopnosti jsou v tomto období u zdravého člověka na vysoké úrovni. Myšlení a inteligence se dostává ke svému definitivnímu vrcholu. Dochází ke zvětšení plochy mozkové kůry, je patrný nárůst kognitivních schopností. Myšlení ovlivňují především zkušenosti, tedy vnější, okolní vlivy. Zvyšuje se potřeba rozvíjení jiných složek inteligence, nežli byla potřeba školní úspěšnosti.¹⁶

Citový vývoj, socializace

Mladý člověk díky svým psychickým a tělesným možnostem získává pocit vnitřní sebejistoty, příznivé citové stability a vlastní samostatnosti. Také si dobře uvědomuje vázanost na společnost, je schopen chápat vyhlídky jiných lidí a vidět mezilidské vztahy jako celý systém. V důsledku společensko - ekonomických změn se v současnosti rozrušují věkové hranice stanovené pro plnění jednotlivých vývojových úkolů.

¹⁵ KOPECKÁ, Ilona. *Psychologie 1. díl: Učebnice pro obor sociální činnost*. 2011. vyd. Praha: Grada Publishing, a.s., 2011. ISBN 978-80-247-3875-8. s. 151

¹⁶ KOPECKÁ, Ilona. *Psychologie 1. díl: Učebnice pro obor sociální činnost*. 2011. vyd. Praha: Grada Publishing, a.s., 2011. ISBN 978-80-247-3875-8. s. 152-153

Přestože úkolem časné dospělosti je vstup do manželství a založení rodiny, tedy zabezpečení a uchování rodu, není výjimkou, že se plnění tohoto úkolu posouvá až na konec tohoto období nebo dokonce až na začátek střední dospělosti. K posunu dochází s ohledem k prodloužení délky studia u všech sociálních vrstev.

Mladí lidé žijí bohatým citovým životem, hledají si stále partnery a často žijí ve společné domácnosti, aniž by uzavřely sňatek. Tyto volné partnerské vztahy jsou v dnešní společnosti tolerovány.¹⁷

Sociální aktivizace

V období dospělosti je základní činností člověka práce. Ideální situací je, pokud člověk ve své práci nachází smysl a naplnění. Není na škodu, pokud mladý člověk změní několikrát své pracovní místo a sbírá profesní zkušenosti. Každý dospělý člověk si projde ve vztahu ke své profesi určitými fázemi.

V rámci fáze profesionálního startu mladí lidé nastupují do zaměstnání, bývají plni nadšení a plánů na změnu. Jejich entuziasmus však dlouho nevydrží při střetu s postojem starších pracovníků. Někdy může být tato fáze startu spojena s takzvaným „šokem z reality“.

Fáze profesní konsolidace je obdobím určité stabilizace, může se objevit tendence bilancovat a hledat novou alternativu pro další život.¹⁸

Kopecká charakterizuje mladou dospělost, neboli jak používá časnou dospělost, pomocí vyjádření tělesných a poznávacích schopností. Často se odvolává nebo používá definice autorů Langmeiera a Krejčířové a taktéž poukazuje na formulace Vágnerové.

2.3 Psychologie mladé dospělosti podle Jarmily Kelnarové a Evy Matějkové

Kelnarová a Matějková ve své publikaci píše, že přechod z dospívání do dospělosti probíhá průběžně a souvisí se sociální pozicí jedince. Studenti většinou přijímají pozici dospělého později než lidé se základním vzděláním, kteří se osamostatňují dříve, jak ve svých studiích uvádí také Hans Kern.¹⁹

¹⁷ KOPECKÁ, Ilona. *Psychologie 1. díl: Učebnice pro obor sociální činnost*. 2011. vyd. Praha: Grada Publishing, a.s., 2011. ISBN 978-80-247-3875-8. s. 153

¹⁸ KOPECKÁ, Ilona. *Psychologie 1. díl: Učebnice pro obor sociální činnost*. 2011. vyd. Praha: Grada Publishing, a.s., 2011. ISBN 978-80-247-3875-8. s. 156

¹⁹ KERN, Hans. *Přehled Psychologie*. 1999. vyd. Portál, 1999. ISBN 80-7178-426-5.

Autorky dále rozdělují dospělost podle Langmeiera a Krejčířové a dále také uvádějí rozdělení podle Vágnerové.²⁰

Období mladé dospělosti

Kelnarová a Matějková (podobně jako Kopecká) uvádějí jako jedno z kritérií dospělosti dosažení osobní zralosti, o které se zmiňuje, také Langmeier a Krejčířová. Dále také popisují somatické změny a kognitivní změny, taktéž uváděné u Langmeiera a Krejčířové.

Somatické změny

Štefanovič a Greisinger se zmiňují o tom, že tělesný vývoj charakterizuje dosažení určité výšky organismu a fyziologické zralosti všech orgánů. To člověku umožňuje podávat optimální a v počátečním období vrcholné tělesné výkony. Charakteristická je celková tělesná zdatnost a svěžest.²¹

Důležitou rolí tohoto období je manželství, které dnes bývá často odkládáno. Lidé navazují dlouhodobé partnerské vztahy a žijí spolu ve volném svazku.²²

Kognitivní změny

Autorky se domnívají, že riziko zhoršení kognitivních funkcí závisí na dědičných dispozicích, osobních faktorech i na vnějších vlivech. K. W. Schaie a také Vágnerová považuje za významné zejména faktory jako celkové zdraví, dosažené vzdělání, dobré rodinné zázemí, flexibilní životní styl a stabilitu.

Myšlení je méně pružné a jedinec více spoléhá na své nabyté zkušenosti, učení novému bývá zpravidla obtížnější.

Pokusy inteligence přebírají autorky od Vágnerové, vývojově podmíněné změny nepostihují všechny složky inteligence stejně.²³

Psychologové zabývající se obdobím mladé dospělosti se převážně shodují, že je to období lidského života od 20 do 40 let, během kterého jedinec získává určitou osobní

²⁰ KELNAROVÁ, Jarmila a Eva MATĚJKOVÁ. *Psychologie: pro studenty zdravotnických oborů*. 2010. vyd. Praha: Grada Publishing a.s., 2010. ISBN 978-80-247-3270-1. s. 105

²¹ ŠTEFANOVIČ, Jozef a Jaroslav GREISINGER. *Psychologie*. 1985. vyd. Avicenum, 1985. ISBN 08-069-87.

²² KELNAROVÁ, Jarmila a Eva MATĚJKOVÁ. *Psychologie: pro studenty zdravotnických oborů*. 2010. vyd. Praha: Grada Publishing a.s., 2010. ISBN 978-80-247-3270-1. s. 108

²³ KELNAROVÁ, Jarmila a Eva MATĚJKOVÁ. *Psychologie: pro studenty zdravotnických oborů*. 2010. vyd. Praha: Grada Publishing a.s., 2010. ISBN 978-80-247-3270-1. s. 112

vyspělost. Informace získané z odborné literatury porovnáám s provedeným výzkumem, který má za cíl zjistit, zda psycho-sociální vyspělost má význam při rozhodování, zda pravidelně začít navštěvovat hospodu. Jakou roli při rozhodování hraje individualismus. Zda existuje nějaké obecné pravidlo. Jestli jedinec jedná impulzivně při rozhodování, nebo zda sleduje nějaký záměr, případně je ovlivněn trendem dnešní doby.

3) Charakteristika kultury a subkultury

3.1 Kultura

Kultura je jedna z centrálních kategorií společenských věd. Pojem kultura byl původně spojován s obděláváním zemědělské půdy. Základ pojetí kultury jako charakteristiky lidské vzdělanosti položil M. T. Cicero. Nazval tuto filosofii „kulturou ducha“, a tak se dostal ke slovu pojem kultura, který měl selektivní, tedy výběrovou, hodnotící funkci. Ve středověku se pojem kultura příliš nepoužíval, a pokud, tak někdy výjimečně. Potom se silně mystickým obsahem. Nástup renesance a humanismu pak znamená oživení antického pojetí kultury a také novou funkci. Člověk začíná být chápán jako aktivní tvůrce kultury. Jejímž prostřednictvím přetváří přírodu, ale také sám sebe. Do kultury jsou zahrnuty všechny lidské výtvořiny, jazyk, věda, morálka, zvyky, styl a bydlení atd. Kultura je tedy chápána jako kultivace lidských schopností a lidské činnosti. Pro představitele osvícenství je už kultura sférou lidské existence, která stojí v protikladu ke světu přírody. I. CH. Adelung a K. F. Irving pokládají proces kultivace za zdokonalování a rozvíjení lidských schopností, jak duševních, tak tělesných.

Od té doby dochází k rozlišování v pojetí pojmu kultura. Obecně lze rozlišit dvě základní pojetí:

1. **Axiologické pojetí** má své kořeny v antice, dílech renesančních humanistů a německých osvícenců v klasické filosofii. U I. Kanta je východiskem koncepce kategorický imperativ, mravní zákon. Do kultury zahrnuje ideu morálnosti. G. W. F. Hegel dává kultuře zřetelně ontologický význam, slouží k vyjádření celku lidského světa.

2. **Antropologické pojetí** kultury utváří mnoho odvětví, sociologie, psychologie, etnografie. E. B. Taylor je považován za tvůrce moderní globální definice, která kulturu vymezuje jako složitý celek, který zahrnuje vědění, víru, právo, morálku, zvyky a všechny ostatní schopnosti člověka.²⁴

Studium kultury

Kulturu je možné zkoumat ze tří zorných úhlů, které by neměly být zaměňovány.

²⁴ Hana SLÁMOVÁ, 2. ročník FF UK, SOCG. - KULT.; 23. Kultura a civilizace
http://www.google.cz/url?sa=t&rct=j&q=&esrc=s&source=web&cd=6&ved=0CE4QFjAF&url=http%3A%2F%2Fradekf.net%2Ffe%2Fview.php%3Ffile%3Dpetrusek-soc%2Fpro_zajemce%2Fsociologicka%2Bpostupka.doc&ei=urX3Ut2GJ-2v7AbyxYHAAQ&usq=AFOjCNFEk1GMZyOLHoLZtoxItQaXURtC-A&bvm=bv.60983673.d.ZGU

1. První rovinu představuje **výzkum kultury v atributivním smyslu**, jako všeobecně lidského fenoménu. Kultura zde v tomto pojetí vede hraniční čáru mezi lidskou činností a biologickými formami života. Předmětem výzkumu je kultura lidstva jako rodový znak.

2. Druhou rovinu významu kulturních jevů představuje **studium kultury v distributivním smyslu** na úrovni kultur a subkultur. Předmětem výzkumu tedy není kultura obecně, ale konkrétní sociokulturní systémy. Kultury na této úrovni akceptuje fakt kulturního pluralismu a metodicky se opírá o zásadu kulturního relativismu.

3. Třetí rovinu výzkumu kulturních jevů představuje **studium kultury na úrovni jednotlivce**. Předmětem je studium mechanismů osvojování kultury člověkem v procesu socializace, edukace a analýza lidského chování a prožívání. Jednotlivec je pak studován jako tvůrce a zároveň produkt kultury.²⁵

3.2 Subkultura

Subkultura je společenství lidí, které je charakteristické určitými znaky uvnitř širšího kulturního rámce, do něhož patří. Subkultura zřejmě udržuje svou odlišnost vůči dominantním normám, z nichž některé zcela vědomě popírá.

Přesná definice subkultur zatím zřejmě nebyla vytvořena. I když tento pojem subkultura je poprvé použit ve 40. letech 20. století v několika významech. Obvykle bývá vymezován jako dílčí kategorie uvnitř širší kultury. Zřejmě nejstarší definici pojmu subkultury vytvořil M. M. Gordon: „*pododdělení národní kultury, složené z kombinace sociálně situačních složek, jako je třídní status, etnický původ, městské nebo venkovské osídlení a náboženská příslušnost, které tvoří svou kombinací fungující jednotu, jež integračně upevňuje na ní se podílející jedince.*“

F. H. Tenbruck prosazoval, aby termín subkultura byl nahrazen pojmem „dílčí kultura“, čímž by byla lépe vyjádřena kulturní sounáležitost např. mládeže s celou společností.

T. H. Holmes stručně a výstižně subkulturu definuje jako skupinu, která je součástí širší kultury, ale má své odlišné normy, hodnoty a životní styl.²⁶

²⁵ Hana SLÁMOVÁ, 2. ročník FF UK, SOCG. - KULT.; 23. Kultura a civilizace
http://www.google.cz/url?sa=t&rct=j&q=&esrc=s&source=web&cd=6&ved=0CE4QFjAF&url=http%3A%2F%2Fradekf.net%2Ffe%2Fview.php%3Ffile%3Dpetrusek-soc%2Fpro_zajemce%2Fsociologicka%2Bpostupka.doc&ei=urX3Ut2GJ-2v7AbyxYHAAQ&usq=AfQjCNFEk1GMZyOLHoLZtoxItQaXURtC-A&bvm=bv.60983673,d.ZGU

²⁶ http://www.varianty.cz/cdrom/podkapitoly2/IKV2_09_00_subkultury.pdf

Charakteristika subkultur

Východiskem i pozadím vytváření subkultur jsou společenské normy. Subkultury lze smysluplně vymezit a pochopit pouze ve srovnání s hodnotami, chováním a životním stylem. Čím celistvější je kultura a čím odlišnější je populace, tím pravděpodobnější je vznik subkultur.

Pro subkultury je charakteristické, že se vymezují vůči širší, dominantní kultuře odklonem od většinových myšlenkových, kulturních a politických proudů, ale i vnějškově prostřednictvím životního stylu. Životní styl odpovídá uvedené odlišnosti a vlastním subkulturním hodnotám. Podstatným momentem pro utváření životního stylu je prožívání skutečnosti *tady* a *ted'*. Je výrazem hledání plnohodnotného života v reakci na usedlý a stereotypní život.

Otázkou přirozeně zůstává, zda subkultury vytvářející protestní ráz alternativní kultury, jsou symbolem anomické společnosti, omezených možností demokratických zemí, nevyrovnaným výstředkem anebo trvalou součástí určité kultury.

Subkultury mají významný hodnotový potenciál, avšak omezené možnosti.

Protestní subkultury jsou zjednány postupným přizpůsobením a vykupováním stěžejních hodnotových a symbolických atributů. Nelze opomenout ani rozsáhlou trestní činnost některých regresivních složek chápající subkulturu jako nebezpečnou „extrémní“ součást demokracie.

Subkultury ožívují majoritní kulturu o nové neotřelé hodnoty a vzorce chování. Bývají také základem nových kulturních a sociálních trendů, které se později mohou uplatnit. Subkultury a její tolerance společností je v důsledku ukazatelem vyzrálosti demokracie a tolerance ve společnosti.²⁷

²⁷ http://www.varianty.cz/cdrom/podkapitoly2/IKV2_09_00_subkultury.pdf

3.3 Kultura a subkultura podle Josefa Smolíka

3.3.1 Kultura

Podle Smolíka je kultura znakem pro rozdílné velké sociální skupiny, jež se vzájemně odlišují jedna od druhé. Právě kultura je specificky lidský fenomén, který odlišuje lidskou společnost od zvířecích společenství, toto Smolík přebírá od M. Nakonečného. I přes různost škol a směrů panuje jistá základní shoda v chápání kultury jako specifickou lidskou sféru reality, popřípadě jako rodovému atributu lidstva.

Smolík uvádí, že jednotlivá kultura je tedy specifický způsob života určité vymezené skupiny nebo společnosti. Ten je dán vzorci chování a jednání, které může vnější pozorovatel sledovat. Tyto vzorce chování vedou k očekávání a přesvědčení, které opět vytvářejí další vzorce chování.²⁸

R. Lawless považuje kulturu za jednotnou a vnitřně propojenou soustavu představ, činností a vzorců, jež jsou neustále ve vzájemné interakci a které jsou souhrnem hmotných a duchovních hodnot vytvořených lidstvem.

S. Hall považuje kulturu za sdílenou konceptuální mapu, kde dochází ke sdílení jazykového systému a kódu, které upřesňují předkládání mezi nimi. Toto předkládání je dáno tím, že existuje sociální konvence.

Kultura je tvořena několika specifickými segmenty. Patří k nim jazyk, filosofie, náboženství, morálka, zvyky a stále více se prosazující sport, móda atd. V této nejobecnější rovině lze říci, že kulturu tvoří: *kulturní aspekty, sociokulturní předpisy, ideje a sociální instituce.*

3.3.2 Subkultura

Smolík poukazuje na to, že v sociologii se používá termín subkultura, který má zpravidla postihovat určité zvláštnosti souboru kulturních prvků typických pro menší skupiny v rámci jednoho národa.

Míra odlišnosti subkultury od celé kultury, jíž je součástí, je jednak pohyblivá, jednak se může odlišovat nebo může být zcela v opozici proti celé kultuře. Velikost a charakter rozdílů je dán celou řadou faktorů, jako je věk, povolání, náboženství, národ, původ, rasa, etnikum, sociální pozice a status atd. Při větších odlišnostech subkultury

²⁸ SMOLÍK, Josef. *Subkultury mládeže: uvedení do problematiky*. 2010. vyd. Praha: Grada Publishing, a.s., 2010. ISBN 978-80-247-2907-7. s. 26-27

vzniká napětí a konflikty. Proto je v poslední době subkulturám v jednotlivých sociálních celcích věnována zvýšená pozornost, v níž se začíná upevňovat sociální disciplína.

Termín subkultura se v sociologickém pojetí vztahuje na určitou skupinu, která je tvůrkyní a nositelem zvláštních, odlišných norem, hodnot, vzorců chování a životního stylu. I tak se ale podílí na širším fungování společnosti.

D. Hebdige rovněž v této souvislosti poznamenává, že každá subkulturní instance reprezentuje řešení na specifickou sadu podmínek, na konkrétní problémy a rozpory.²⁹

Smolík tedy konstatuje, že subkultury sdružují jednotlivce, kteří mají společné specifické problémy a výsledkem je vlastní pohled na sociální realitu. Řešení kolektivních problémů vytváření styl subkultur.

Důležitým aspektem subkultur je styl, styl vypovídá o skupině, může být chápán jako symbol nebo znak. Styl se skládá z následujících prvků:

- *image*- tvoří vzhled, oblečení, účes, tetování,
- *vystupování*- charakteristické výrazem tváře, stylem chůze a postojem těla,
- *argot*- vyznačující se speciální slovní zásobou, a způsobem vyjadřování.

Styl tak jedince vysvobozuje ze všednosti a stereotypu většinové společnosti. Často šokuje většinovou společnost a v mnoho případech je vymezením proti většině.³⁰

Jak zkoumat subkultury?

Podle Smolíka je pro potřeby výzkumu subkultur užitečné rozlišit čtyři základní úrovně cílů:

1. **Exploarační cíle** se snaží zjistit stav daného jevu, jeho základní podobu a rozsah.
2. **Deskriptivní cíle** mají za úkol ve výzkumu systematicky popsat jev v důležitých aspektech a vnitřních souvislostech základního výchozího modelu.
3. **Explanační cíle** vysvětlují, co jev znamená v jazyce výzkumu a testuje náročné hypotézy daného typu.
4. **Sociotechnické cíle** uvádějí, že výzkum směřuje k formulaci praktických opatření, a to na základě zákonitostí vývoje.

Dále lze rozlišit kvantitativní a kvalitativní metody výzkumu subkultur.

²⁹ SMOLÍK, Josef. *Subkultury mládeže: uvedení do problematiky*. 2010. vyd. Praha: Grada Publishing, a.s., 2010. ISBN 978-80-247-2907-7. s. 30-32

³⁰ SMOLÍK, Josef. *Subkultury mládeže: uvedení do problematiky*. 2010. vyd. Praha: Grada Publishing, a.s., 2010. ISBN 978-80-247-2907-7. s. 36

Kvantitativní metody vycházejí z principu pravosti hypotéz, které od počátku směřují k výzkumu k přesnému číselnému vyjádření. Tyto výzkumy směřují k vysvětlení na základě vztahu nebo alespoň zákonité tendence.

Kvalitativní metody sice rovněž ctí zásadu objektivitu vědy, avšak odmítají princip předběžné konstrukce skutečnosti. Spoléhají na výzkum badatele, který musí vstoupit do terénu bez jakýchkoli předsudků nebo předběžných závěrů ke zkoumané realitě.

Dále zde Smolík zařazuje techniky pro sběr informací. Za vhodné techniky Smolík považuje:

1. **Zúčastněné pozorování** - tato technika je metodou pozorování, při níž výzkumník pozoruje svou cílovou skupinu nebo subkulturu interně z pozice člena. V procesu zúčastněného pozorování musí provádět čtyři kroky. Prvním krokem je vstup do terénu a vytvoření kontaktu se členy zkoumané skupiny. Druhým krokem je pozorování, které by mělo zachytit spektrum situací ve skupině. Třetím krokem je zaznamenání informací a všech detailů. Čtvrtým krokem je hodnocení pozorování a shrnutí poznatků.

2. **Nestandardizované (neformální) rozhovory** - tento typ je založen na spontánním výběru otázek v průběhu interakce. Nashromážděná data se liší rozhovor od rozhovoru. Lze v mnoha případech vést několik rozhovorů s jednou osobou.³¹

3. **Standardizované rozhovory** - při tomto typu máme standardní seznam otázek nebo témat, jenž je nutné probrat. Také lze dotazovanému předložit seznam možných odpovědí.

4. **Analýza osobních dokumentů/obsahová analýza** - jako osobní dokumenty lze analyzovat osobní deníky, letáky, novinové články. Obsahová analýza je kvantitativní a může se zabývat obsahem sdělení, stejně jako formou, autorem i adresátem.

5. **Dotazníkové šetření** - je vysoce efektivní technika, která může postihnout velké množství dotazovaných jedinců při relativně malých nákladech. Problém je však v počtu ochotných respondentů dotazník vyplnit. Zajímavých zjištění ale lze dosáhnout při výzkumu široké veřejnosti na téma subkultur.³²

Smolík a další autoři se snaží definovat kulturu a subkulturu pomocí pojmu jak lze na kulturu nahlížet. Smolík dále dává k dispozici cíle, podle kterých se skupiny

³¹ SMOLÍK, Josef. *Subkultury mládeže: uvedení do problematiky*. 2010. vyd. Praha: Grada Publishing, a.s., 2010. ISBN 978-80-247-2907-7. s. 49-54

³² SMOLÍK, Josef. *Subkultury mládeže: uvedení do problematiky*. 2010. vyd. Praha: Grada Publishing, a.s., 2010. ISBN 978-80-247-2907-7. s. 54

subkultur dají hodnotit a nabízí také různé pohledy na kulturu a subkulturu a na její charakteristiky. Vymezuje pět typů výzkumu, jak lze subkultury zkoumat.

3.4. Hospodská kultura jako projev subkultury

Jiří Vinopal ukazuje, že hospoda je pojem, pod kterým si snad každý představí konkrétní zařízení. V české společnosti se zařízení, kterému se hospoda říká, nemusí dlouho představovat. Ve skutečnosti se pod tímto pojmem skrývají pohostinská zařízení různého druhu. A také zařízení, která se k tomuto označení nehlasí, i když by mohla. Stejně tak se liší více či méně i pohledy a představy jednotlivců o tom, co vlastně hospoda je.

Hospoda je pro českou společnost především místem, kde se čepuje pivo. Je to zařízení lidové pro lidi. Typické je neuhlazené prostředí s ubrusy, které vypráví příběhy z minulého večera, toalety nevábne vůně a místnosti s věčně se držícím oblakem namodralého dýmu. Náhradou za mírné nedokonalosti interiéru však česká hospoda nabízí neformální a klidné prostředí, v němž se scházejí kamarádi a známí. Kde je dobrá zábava, kde se dá povídat téměř o čemkoli. Takové zařízení je v očích veřejnosti jakousi kulturní památkou, s níž jsou obyvatelé českých zemí z mnoha důvodů historicky spjati a kterou považují za své rodinné stříbro.

Vinopal klade důraz na fakt, že téměř každou sociální instituci lze analyzovat přinejmenším ze tří hledisek: z hlediska celku společnosti, z hlediska jednotlivých sociálních skupin a z hlediska jednotlivce. V tomto pojetí pak lze hodnotit jaké funkce plní daná instituce pro celou společnost, jaké pro sociální skupiny, kterých se nejvíce týká. Samozřejmě, že jde o dělení analytické, které má sloužit zejména snazšímu a srozumitelnějšímu výkladu.³³

Vinopal vidí počátek v celospolečenské úrovni, kde je třeba v první řadě připomenout roli, jakou hospody měly v českých dějinách. Historie instituce pohostinství zřejmě sahá k samotným počátkům obchodování. Předchůdce dnešních hospod lze vysledovat již ve středověku. Ačkoli tato zařízení byla vítaným společenským výdobytkem a v některých případech téměř nepostradatelná, valné pověsti a společenské prestiže se ve středověku netěšila.

³³ VINOPAL, Jiří. České hospody. Tisková informace CVVM SOÚ ČR, 11. 10. 2004

http://cvvm.soc.cas.cz/media/com_form2content/documents/c3/a3925/f11/100027s_Vinopal-hospody.pdf

Jak vysvětluje V. Macura, počátky národního obrození byly s hospodským prostředím úzce spjaty. Jungmannovský projekt české kultury byl pouze umělým jazykovým výtvozem a právě hospoda byla jedním z mála veřejných míst, která nabízela prostor pro komunikaci v češtině a šíření rozvíjející se české kultury. Neméně důležitou roli hrály hospody i v dalším vývoji vlasteneckého hnutí, kdy se staly centrem spolkové činnosti.

Postupně docházelo ve vnímání hospodského prostředí k závažnému obratu. Nebylo již zatracováno jako místo pokleslé zábavy. Postupně začala být hospoda vnímána jako důležitá a smysluplná instituce, v níž se bojuje za společnou věc.

V současnosti je obraz hospody v očích české veřejnosti jiný, lidé jsou schopni se na instituci hospody podívat z různých hledisek, stejně jako z určitého náhledu. Hospoda je chápána jako zařízení, které má s ohledem na každodenní život, jak aspekty pozitivní, tak i negativní. S odstupem je pak vnímána jako kulturní památka.

Z mikrosociologického úhlu pohledu Vinopal uvádí, že lze prostředí hospod sledovat ve dvou rovinách. Jednak se zřetelem na roli, jakou hospoda hraje na úrovni lokální komunity, jednak s ohledem na sociální prostředí samotného hospodského zařízení, tady skupinu zákazníků a personálu.³⁴

Hospody fungují v rámci komunity také jako zprostředkovatelny kontaktů, výpomocí a výměny informací všeho druhu. Mikrosociologické hledisko se však může zaměřit také na vnitřní aspekty hospodského prostředí. Pro člověka, který byl v hospodě jen párkrát v životě, a to ještě spíše omylem, může být možná trochu překvapivou specifikací, že hospodské prostředí je pevně prostorově strukturováno a sociálně hierarchizováno. Prostor hospody bývá často fyzicky rozčleněn na části, z nichž jedna slouží především stálým a pravidelným hostům – štamgastům, druhá pak hostům méně pravidelným a náhodným. Skupina nejstálějších hostů je jistě vrcholem této hierarchie, pod níž se hlavně podle častosti a pravidelnosti návštěv, ale třeba také na základě osobních vztahů se skupinou štamgastů, umísťují další skupinky a hosté.

Vinopal také vykresluje podoby hospodského štamgasta a dochází ke třem z možných úrovní analýzy. V této chvíli již vnímá, jak bývá hospodské prostředí uspořádané a jaké vztahy panují mezi hosty a personálem. Hospoda nabízí svému zákazníkovi mnoho služeb a možností. Jak výstižně charakterizoval S. Brouček:

³⁴ VINOPAL, Jiří. České hospody. Tisková informace CVVM SOÚ ČR, 11. 10. 2004

http://cvvm.soc.cas.cz/media/com_form2content/documents/c3/a3925/f11/100027s_Vinopal-hospody.pdf

„Hospoda je něco mezi lékárnou na tisíci a povzbuzující prostředky, univerzitou, parlamentem a kostelem.“

Pravděpodobně nejdůležitější funkcí hospody je vytváření a udržování vztahů mezi lidmi. Kromě kamarádů u stolu se sociální okruhy jednotlivých skupin hostů vzájemně hustě překrývají, čímž se komunikační pole rozšiřuje a výsledkem je rozsáhlá síť vztahů, reálných i potencionálních kontaktů uvnitř i vně pohostinského zařízení. V důsledku členství je jasně určen a přitom v četné sociální skupině se v člověku vytváří pocit jistoty a sounáležitosti.

Existence sociální skupiny vymezuje stálost určitého sociálního prostředí, má mnoho dalších aplikací, které působí na individuální prožívání. Jednou z nich je například pocit životní jistoty.³⁵

Negativní aspekty hospody jak je vidí J. Vinopal, velice zřetelně dokumentují přesah a skutečně pouze analytickou povahu dělení na tři sféry jejích funkcí. Je zcela zřejmé, že jak alkoholismus, tak rozklad rodinného prostředí jsou jevy, které procházejí napříč tímto schématem. Jinými slovy, ačkoli jde stále o tytéž věci, obě mají negativní dopad jak na jednotlivce, jeho sociální skupinu, tak na společnost, jejíž je součástí.

Přesto takové rozpracování předvedlo, že místo hospod, v současné české společnosti, může být zajímavým námětem, nejen pro běžný rozhovor nad pivem, nýbrž i pro sociologickou analýzu. Její výsledky ukázaly, že instituce hospody plnila a plní ve společnosti mnoho různých funkcí, od celospolečenského zaměření až po individuální úroveň. Konkrétněji pak lze shrnout, že jde zejména o funkce symbolické, kulturní, ekonomické.

Také lze shrnout, že hospody, hostince a pivnice mají v České republice hlubokou tradici a jsou dodnes považovány za něco, co je Čechům vlastní. V podobě ne příliš noblesního prostředí s dřevěnými stoly a lavicemi, pivem, guláškem a utopenci je česká hospoda vnímána jako kulturní dědictví a na základě mnoha indicií lze vysledovat dokonce její kult, který se projevuje v reálném chování, zobrazování v lidové slovesnosti i v názorech a postojích lidí. Přesto není vztah Čechů k tomuto typu restauračního zařízení zcela nekritický a je jistě dobře, že jsou schopni vnímat i některé jeho negativní aspekty.

³⁵ VINOPAL, Jiří. České hospody. Tisková informace CVVM SOÚ ČR, 11. 10. 2004
http://cvvm.soc.cas.cz/media/com_form2content/documents/c3/a3925/f11/100027s_Vinopal-hospody.pdf

4) Kvalitativní výzkum

Jedním z prvních podnětů, pro rozšíření kvalitativního výzkumu, byla reakce výzkumníků na převahu kvantitativních metod zkoumání, které se opírají o přírodovědný a pozitivistický způsob řešení výzkumných otázek.

Hendl označuje pojmem kvalitativní výzkum takový výzkum, který se zaměřuje na to, jak jednotlivci chápou a interpretují dané téma. Uvádí i jiná kritéria, podle kterých může být jako kvalitativní výzkum označován takový výzkum, který neuzivá statistických metod a technik.

Kvalitativní výzkum se snaží pojmenovat pohledy jednotlivců na zkoumaný předmět tím, že zhotovitel přejímá jejich vyhlídky. Je založen na podrobném popisu každodenních situací. Upřednostňovány jsou otevřené a nestrukturované výzkumné plány, analýza vychází z velkého množství informací o malém počtu jedinců.³⁶

4.1 Charakteristika výzkumu hospodské kultury v mladém dospělosti

Výzkumná otázka

Lze nalézt v hospodské kultuře mladém dospělosti prvky religiozity?

Ve výzkumu se ptám na to, proč dotazovaný/á vyhledávají restaurační zařízení typu „hospoda“. Zkoumám, zda v této aktivitě lze nalézt prvky religiozity.

Použitá metoda

Metodou, kterou jsem použila v rámci tohoto výzkumu ke shrnutí dat je polo strukturovaný rozhovor. Tato metoda spočívá v tom, že ve výzkumu je určitá struktura pokládaných otázek, ale tyto otázky jsou flexibilní. Otázky se tedy mohou měnit nebo mohou přibývat další, a to podle vývoje rozhovoru. Dalším důležitým faktorem, že metoda spočívá v individuálním přístupu ke každému respondentovi. Vybrala jsem čtyři všeobecné otázky s dalšími podotázkami:

1. Jak to začalo? (příběh)
Jak to pokračovalo, jak to vypadá dnes?
2. Co se v hospodě dělá?
O čem si povídáte?

³⁶ HENDL, Jan. *Kvalitativní výzkum: základní teorie, metody a aplikace*. Praha: Portál, 2008. [ISBN 978-80-7367-485-4](https://www.isbn.cz/ISBN/978-80-7367-485-4).

Souvisí to nějak se životem?

Co se pije, kolik, proč?

3. Co se ti na tom líbí?

Souvisí to s alkoholem?

4. Má to nějaká negativa?

Ve výzkumu mi především jde o individuální prožitky, které dotazovaný/á popíše - jak on sám vnímá své návštěvy v hospodě. Tento typ výzkumu popisuje také Josef Smolík v knize Subkultury mládeže: uvedení do problematiky. V této knize rozlišuje pět typů sběru informací a tuto formu nazývá Nestandardizované rozhovory.

Při samotném výzkumu mě lidé, se kterými jsme mluvila, požádali o posláni otázek předem. Chtěli vědět, na co se budu ptát a zřejmě se i na odpovědi nějak připravili. Do výzkumu zařazuji osm dotazovaných, čtyři ženy a čtyři mužů.

Charakteristika respondentů

Respondent A1- žena, dvacet osm let, pracuje jako kadeřnice, bydlí na vesnici. Jde o mou dlouhodobou známou, o které vím, že v poslední době začala hospoda být velkou výplní jejího volného času, jiné koníčky nemá.

Respondent A2- žena, dvacet dva let, studuje vysokou školu, bydlí v menším městě. Zná ji z fakulty, kterou obě studujeme. O rozhovor jsem ji požádala, když jsme hovořily o tématu mé práce a ona projevila zájem se zapojit.

Respondent A3- žena, dvacet pět let, studuje vysokou školu, bydlí ve městě. Jedná se o kamarádku mé sestry. Jde o člověka s mnoha zájmy. V hospodě se setkává hlavně s přáteli většinou při příležitosti narozenin nebo podobných zvláštních událostí.

Respondent A4- žena, dvacet šest let, studuje vysokou školu, bydlí ve městě. Je kamarádkou mého kolegy z fakulty, kterou studujeme.

Respondent B1- muž, dvacet tři let, pracuje jako letecký mechanik, bydlí ve městě. Jde o příležitostného známého.

Respondent B2- muž, dvacet šest let, studuje vysokou školu, bydlí ve městě. Kolega z fakulty, kterou studujeme, ochotný se zapojit do výzkumu.

Respondent B3- muž třicet tři let pracuje jako údržbář, bydlí na vesnici. Jedná se o dlouholetého známého, který celý život věnuje motorkám a hospodě. Hospodu navštěvuje pravidelně.

Respondent B4- muž, dvacet osm let, pracuje jako pomocná síla v hospodě, bydlí na vesnici. Je to můj blízký kamarád.

4.2 Analýza získaných dat

Kategorie	Pojmy	Konkrétní výpovědi
Důvody: Tíha života	Osamělost	<i>Se vztahy to asi souvisí. Kdyby každéj sám sděl doma u netu a jen četoval, tak to totálně nejde. Virtuálně přece nejde podrobně pokecat o životě, je to takové neosobní a neupřímné.(B1)</i> <i>Doma bych totiž seděl sám, takto jsem mezi lidmi a nevadí mi ani, že si zrovna nemám s kým povídat.(B4)</i>
	Vyhýbání se konfliktům	<i>Postupem času, mohlo být mi tak 25 let, jsem ale nějak začala být sama... Jelikož nechci přítele ani rodinu, nic jiného než jít do hospody, mi nezbyvá.... Doma bych seděla s mamkou nebo sestrou a jejím přítelem u televize a určitě bychom se během večera pohádali. (A1)</i>
	Traumatická událost	<i>Když mi před maturitou zemřel taťka, začal jsem do hospody chodit každý den. Potkával jsem tam jeho kamarády a vzpomínal s nimi, jaký byl. Postupem času se z toho stala rutina, které se držím dodnes.(B4)</i>
Důvody: Patřit někam	Obava z vyčlenění	<i>Návštěvníkem hospody za účelem konzumace jsem se stala až v 16 letech, kdy jsem nastoupila na střední školu na internát. Ke střeďečným vycházkám patřily i návštěvy hospod.(A2)</i>
	Cesta za přáteli	<i>Do hospody tenkrát chodil každý mladý kluk. Ani já nebyl výjimkou. (B3)</i> <i>Chodit do hospody jsem začala okolo 15. roku se svými vrstevníky. Díky tomu jsem měla pocit, že je člověk skoro dospělý... Nikdy mě to nijak nenaplnovalo, ani nebavilo, ale kvůli kamarádům jsem se naučila chodit do hospody.(A3)</i> <i>Začala jsem chodit na koncerty do jednoho plzeňského klubu, který současně funguje jako hospoda. Setkávali jsme se tam se spolužáky a s přáteli, kteří na koncerty chodili také.(A4)</i> <i>S postupem věku jsem začal chodit na pivo vždy po tréninku, probrat s kamarády různé věci, většinou</i>

		<p>související s oddílem. (B2)</p> <p>Prostě přišla sms: Co děláš? Já: Válím se. On: Jdeš do hospody. Já: Jasně. (B1)</p>
	Zakázané ovoce	V té době mě asi nejvíce lákalo to, že děláme něco zakázaného a můžeme se opíjet. (B2)
	Tradice	Do hospody chodil můj dědeček, můj táta, a tak chodím i já. (B3)
	Nuda	Po pravdě řečeno, co bych doma dělal... Nemusím sedět doma... Je to takový můj koníček. (B3)
	Součást zaměstnání	Po té, co mě vyhodili z předchozího zaměstnání, mi nabídl práci kamarád, který vlastní hospodu... Už ani nerozlišuji, jestli mám volno nebo jsem v práci. (B4)
Důvody: alkohol	Alkohol - Nepřítomen	<p>Nepiju, jsem v zásadě abstinent. V hospodě si vždycky dám kofolu nebo džus s vodou. Výjimkou je, pokud má někdo narozeniny nebo svátek – to si dám jednoho panáka na počest oslavence. (A1)</p> <p>Někdy si dokážu posezení v hospodě nebo kdekoliv jinde užít i bez alkoholu. (A4)</p>
Důvody: Cesta nad tíhu života	- Uvolnění	<p>Pije se pívko a panáky, oboje ve velkém. A proč? Už jsi někdy zkoušela sedět v hospodě s nealkem, když jsou ostatní nametení? Pěkná pruda ti řeknu. Krom toho alkohol odstraňuje zábrany a tak se dají dělat voloviny... (B1)</p> <p>Setkávám se s kamarády, se známými a pokecáme. Člověk se uvolní, odreaguje, vypovídá se. S alkoholem to dost souvisí, jelikož díky alkoholu se dá lépe uvolnit, snáze se probírají některá témata. (B2)</p> <p>V hospodě piji většinou pivo a nic do toho nemíchám.</p>
	- Chut' na alkohol	<p>Piju pivo, protože mi chutná, většinou od 3 do 5 půllitrů. Přátelé piji většinou pivo nebo víno... Je to způsob, jak se uvolnit. (A2)</p> <p>Pije se většinou pivo – 4 až 9 piv, někdy k tomu panáky, popřípadě dost často popijím místo piva víno – 3 až 4 dvoudecky. (B2)</p> <p>Když je chut', tak v hojném počtu pivo nebo rum... (A3)</p> <p>Záleží na tom, na co máme chut'... Většinou platí přímá úměra: čím déle se sedí, tím více se pije. (A4)</p>
	- Reakce na beznaděj	Nic ze života nemám, tak aspoň piju. (B4)
	- Vyčištění hlavy	Konec konců, člověk si tam chodí odpočinout a

		<p>vyčistit hlavu. (B1)</p> <p>Piju, abych zapomněl na stereotyp, na to, že nemám ani dobré vzdělání, ani dobrou práci. (B3)</p>
Důvody: Někam patřit	Přátelé	<p>A tak jsem si začala hledat nové přátele. Těmi se stali chlapi z naší hospody.(A1)</p> <p>Bylo to spojeno s tím, že člověk tráví čas s přáteli a má pocit, že někam patří. (A3)</p> <p>Uvolněná atmosféra a přátelé kolem mě. (A4)</p> <p>Chodilo se většinou jen na pár piv, žádné opijení, to vlastně pokračuje až dodnes, akorát chodíme probírat i jiné věci. (B2)</p> <p>Postupně se z nás, pravidelných návštěvníků restauračního zařízení, stala parta nerozlučných kamarádů. Společně jsme nejen chodili do hospody, ale vyráželi i na různé akce v okolí. (B3)</p>
Důvody: Negativa- Cena	Absence negativ	<p>Když nechci jít do hospody, nejdu a jelikož vydělávám sama na sebe a jiné zájmy nemám, nevádí mi utratit nějaké peníze v hospodě. (A1)</p> <p>Negativa v tomto mém „sportu“ nevidím, na pivo si dokážu vydělat vždycky. (B3)</p> <p>To, že by mi to lezlo do peněz ani nepocituji, jelikož mi to strhávají rovnou z platu. (B4)</p>
	Finanční újma	<p>Jako negativum mě napadá jen finanční stránka, chodit často do hospody si může dovolit málokdo. (A2)</p> <p>A hlavně to leze do peněz...(A3)</p> <p>Leze to do peněz... (A4)</p> <p>Co si budeme povídat, udělat pořádněj vítr v peněžence. (B1)</p> <p>Docházejí rychle peníze. (B2)</p>
	Negativní smyslové zážitky	<p>Smrad z cigaret – věci pak neskutečně smrdí. Vadí mi hluk, když neslyším lidi u stolu přes řev ostatních. (A3)</p> <p>Pokud se v místě kouří, nepříjemně pak páchne oblečení a vlasy.(A4)</p>
	Noční doba návratu	<p>Ani cesta domů v noci nebývá nejpříjemnější. (A4)</p> <p>Občas je tak cesta domů spíš heroická než normální... (B1)</p>
	Zdravotní problémy	<p>Šíleně tím trpí ledviny a játra. (B1)</p> <p>Dost často druhý den bolí hlava... (B2)</p>

	Osobní život	<i>Vím, že to, že trávím veškerý čas v hospodě, působí negativně na můj osobní život. Dřív jsem běhal závodně v hasičských soutěžích, jezdil na kole a chodil hrát hokej... Stal se ze mě pohodlný člověk, radši než vytáhnout kolo nebo brusle, zajdu na pivo. (B4)</i>
Důvody: Pozitiva- zisky: Nezávazná sounáležitost	„Pokec s přáteli“	<p><i>Potkávám se stálými zákazníky, jako jsem já... V hospodě si povídáme, hrajeme karty nebo sledujeme televizi... Nemluvíme o ničem zásadním. Spíše probíráme drby z celé obce nebo z práce. Rozhovory nejsou až moc osobní, jelikož všichni, s kterými trávím čas v hospodě, jsou o dost starší než já... Líbí se mi na tom společnost lidí... (A1)</i></p> <p><i>Hlavně se bavíme o tom, jaký je život a o škole... Pokec s přáteli v neutrálním prostředí, pití piva... (A3)</i></p> <p><i>Do hospody jsem přišla posedět a poklábosit s přáteli... V hospodě se většinou posedává, popíjí a povídá... Obvykle o všem možném... (A4)</i></p> <p><i>Popíjí se, drbe se... (B1)</i></p> <p><i>Auta, baby, „ty vole, to je ale kočka“, baby, baby, baby, srandičky... Jsem rád mezi lidmi, vždy jsem byl ve společnosti jako ryba ve vodě a hospoda je prostě místo, kde je pořád hodně lidí. Líbí se mi, že se tam najde řešení všech problémů, ať už je to jen uvědomění si toho daného problému, i to je svým způsobem výhra. (B1)</i></p> <p><i>V hospodě hlavně pijeme a povídáme o tom, co je nového. Jak se aktuálně máme, popřípadě se řeší nějaké problémy, které nastaly, popřípadě se oslavují významné události, např. narozeniny... nebo prostě jenom, že jsme přežili další týden. To, co probíráme, souvisí hlavně se vztahy, ať už ve škole, v rodině nebo v práci. (B2)</i></p> <p><i>Jsem hodně komunikativní, takže většinou mluvím já. Bavíme se o klasických věcech: sport, hasiči nebo novinky z vesnice. (B4)</i></p>
	Lehká intimita	<i>Většinou řešíme aktuální problémy... Jelikož chodím do hospody pouze s blízkými lidmi, probíráme osobní témata... Je to neutrální prostředí, když není možné</i>

		<p><i>mít soukromí a popovídat si u někoho doma, tak jdem do hospody. (A2)</i></p> <p><i>Někdy si jdu sednout třeba jen s kamarádkou nebo s kamarádem a probíráme akutní problém, se kterým si nevíme rady. Ať už jde o vztahy, práci nebo záliby. (A4)</i></p> <p><i>Hospoda byla místem, kde jsme vyřešili jakýkoliv problém týkající se prakticky čehokoliv. Ať už to byly trable s holkama nebo motorkama. (B3)</i></p>
	Společné fandění	<p><i>Když je nějaký hokej, tak sledujeme televizi. (A3)</i></p> <p><i>Můžu sledovat veškeré sportovní přenosy, jelikož jsem velký sportovní fanoušek a doma televizi nemám. (B4)</i></p>
	Hospodská zábava	<p><i>Začne se pít, začne se kecat, a pak se začnou dělat blbosti stylem pivní stojka, alkoholická maturita, prostě zábava... (B1)</i></p>
	Možnost zviditelnění	<p><i>A pak se tam dá krásně ztrapnit, když tě odpálkuje cizí holka, která se ti líbí, no prostě paráda. Nebo na druhou stranu skvěle dostat ostatní na kolena, když od servírky dostaneš pusu. (B1)</i></p>
	Nezávaznost jednání	<p><i>Sednu si na druhou stranu baru a povídám si s kamarády. Nebo jen sedím, dívám se na televizi, nebo hraji hry na mobilu. (B4)</i></p>

4.3 Interpretace získaných dat

Z rozhovorů vplynuly, vzhledem ke způsobu kladení otázek, kategorie výpovědí účastníků výzkumu: **DŮVODY**, proč hospodu začali vyhledávat, **DŮSLEDKY**, pro které ji vyhledávají dodnes, **POZITIVA- ZISKY**, které jim to přináší a **NEGATIVA-CENA**, kterou za to platí.

V rámci kategorie **DŮVODY** jsme identifikovali následující podkategorie: **DŮVOD – Tíha života** a **DŮVOD – Touha někam patřit**. Jako **tíhu života** prožívali mladí lidé *osamělost, konflikty nebo traumatické životní události*. Touha **někam patřit** vyrostla z *obavy z vyčlenění, z potřeby najít si přátele*, ale také jako výraz *tradice, nudy, společného vyhledávání, zakázaného ovoce* nebo v rámci *pracovních vztahů*.

Kategorie **DŮSLEDKY** se projevila ve dvou menších kategoriích: **Cesta nad tíhu života** a opět v podkategorii *touha někam patřit*. **Ve vztahu k alkoholu** prožívali respondenti především *uvolnění, cestu z beznaděje a vyčištění hlavy*. I když ne vždy

k tomu alkohol potřebovali. Podkategorie *někam patřit* se projevila především jako *uvolňující zážitek přátelství, parťáctví*.

Kategorii **ZISKY** jsem charakterizovala jako *nezávazná sounáležitost*. Projevovala se v podkategoriích *pokec s přáteli, lehká intimita, společné fandění, hospodská zábava, možnost zviditelnění a nezávaznost jednání*.

Za naplnění těchto svých potřeb platí mladí návštěvníci hospod poměrně vysokou daň popsanou v kategorii **NEGATIVA- CENA** a jsou si toho vědomi. Ve výzkumu se to projevilo jako konstatování *finanční újmy, negativních smyslových zážitků, noční doby návratu, zdravotních problémů, problémů osobního života* a však někteří *negativa nepociťovali*.

Kategorii „cesta nad tíhu bytí“ považuji za náznak potřeby vertikálního přesažení v životě respondentů. Zatímco kategorie „někam patřit“ a „nezávazná sounáležitost“ ukazují na specifickou podobu potřeby přesahu horizontálním směrem – k ostatním lidem.

Společným jmenovatelem, jak konkrétních výpovědí, tak podkategorii a kategorií, které jsem během výzkumu vytvořila, by mohl nést zastřešující název **Hospoda – snesitelná tíže bytí**.

4.4 Diskuze

Výzkumná otázka položená na začátku tohoto výzkumu zněla: - *Lze nalézt v hospodské kultuře mladé dospělosti prvky religiozity?*

Vyjdeme-li z Fundy a jeho definice náboženství, kterou jsem popsala v první kapitole, v podkapitole „Religiozita podle Otakara A. Fundy“, potom skutečně žádné projevy hospodské kultury nemají náboženský rozměr, zatímco náboženství je potřeba jasně vyjádřená, směřující k Bohu nebo božstvu. Když vyjdeme z funkcionální definice náboženství, kterou rozvíjí Nešpor a Lužný, a v práci se jí věnuje podkapitola „Religiozita podle Zdeňka Nešpora a Dušana Lužného“, můžeme dát výzkum této práce do jevu tzv. náhradního náboženství.

Podle Muchové lze rozlišovat mezi náboženstvím a takzvaným náhradním náboženstvím. Termín náhradní náboženství, vyjadřuje postoj člověka, který pojem náboženství vědomě odmítá nebo má k němu lhostejný postoj. Současně však u takového člověka vzniká prázdný prostor, který se jedinec snaží naplnit různými formami náhrady. Tyto náhrady mohou představovat cokoli, ať už jde o umění, vědu, sport, vlastenectví nebo jak ukazuje výzkum práce, hospodskou kulturu.

Nápadná je mělkost, nezávaznost a povrchnost v takovémto hledání. Vertikální a horizontální směr transcendence je pouze naznačení životního problému. Hospodské společenství je vyhledáváno především za účelem nalezení jakéhosi řešení, které ovšem nejde do hloubky osobního života, nebo jde pouze o vyplnění volného času.

Vzhledem k charakteru současné společnosti může jít i o pokus čelit anonymitě, individualismu a z toho pramenícího pocitu osamělosti a snahy začlenit se. Výzkum také naznačil, že hospodská kultura má vliv na religiozitu. Výzkumná otázka však nebyla položena vzhledem k charakteru současné společnosti.

Výzkum naznačil, že hospodská kultura může být také projevem potřeby bezprostředních zážitků místo virtuálních. Mohl by to být trend, který ukazuje na nespokojenost mladých lidí se svým postavením ve společnosti.

Závěr

Bakalářská práce je zaměřena na otázku, zda se v hospodské kultuře mladé dospělosti projevují prvky religiozity. Práce má dvě části, první teoretickou, kde jsou popsány základní pojmy ve srovnání různých autorů, zabývající se touto problematikou. Praktická část obsahuje kvalitativní výzkum doplňující poznatky z teoretické části.

První kapitola teoretické části se zabývá charakteristikou pojmu religiozita. Autoři zabývající se zkoumáním religiozity uvádějí mnoho definic a pohledů na religiozitu. Otakar A. Funda definuje religiozitu jako zbožnost, vyjadřující víru v pravdu nebo sílu víry. Popisuje religiozitu, ale také jako příslušnost k určité konkrétní církvi. Ve spojitosti s religiozitou uvádí další pojmy jako víra, křesťanství a Bůh. Funda nás upozorňuje, že teprve v kontextu, v jakém lidé používají tyto pojmy, pochopíme, jakou disponují religiozitou.

Z. Nešpor a D. Lužný se k religiozitě vyjadřují z pohledu sociologie a dávají důraz na fakt, že religiozita má vliv na vztahy a chování společnosti. Problém vidí autoři ve skutečnosti, že nelze zcela jednoznačně vymezit náboženství nebo náboženskost. Nastiňují problematiku vztahu k posvátnému, účast na rituálech, existenci sociálních skupin, které se považují za náboženské a další. Nešpor a Lužný definují dvě vymezení religiozity a to substanciální, které vychází z existence určitých podstat společných pro všechna náboženství, jako je idea transcendentního přesahu člověka nebo rituály specifické pro danou církev nebo náboženství. Toto substancionální vymezení je velmi úzce specifikováno, ale tato podoba je běžné rozšířena ve společnosti ovšem také kritizována a často vnímána jako problém. Druhé vymezení je funkcionální, toto vymezení ukazuje, že náboženství odpovídá na nějakou lidskou potřebu. Problémem tohoto vymezení je jeho rozsáhlost a tedy ztráta interpretační síly.

Joachim Matthes se přiklání k novému vymezení a religiozitu definuje jako výraz diskursu společnosti, v němž jsou vedle kognitivního aspektu zahrnuty i komunikace a jednání lidí. Za religiozní se považují takové náboženské projevy a náboženské chování, jaké je v dané společnosti jako náboženské přijímáno.

Religiozita podle psychologa Michala Strížence zkoumá vztahy osobnosti a spirituality. Přiklání se k rozdělení koncepce náboženské zralosti, jak uvádí S. Kuczkowskim. A to na vnější a vnitřní. Stanovuje osm skutečností a nahlíží na ně právě pohledem vnější a vnitřní religiozity. Dále pak definuje pozitivní funkce náboženství a kategorie zdrojů.

Důležitou částí této kapitoly je podkapitola náhradní religiozita, tento termín je používán pro definování postoje lidí, kteří religiozitu odmítají. Protože však každý člověk má nějakou náboženskou dimenzi, objevuje se náhrada v různých formách, aby vyplnila prázdné místo po odmítnuté náboženskosti.

Druhá kapitola se zabývá charakteristikou psychologie mladé dospělosti. Autoři popisují psychologický vývoj člověka, jak se projevuje v období mladé dospělosti v různých oblastech života. Autoři se shodují, že toto období vývoje trvá od dvacátého do pětatřicátého až čtyřicátého roku.

Vágnerová se zaměřuje na socializaci člověka a jeho roli ve společnosti. Především popisuje, jak se životní role v tomto období mění a prohlubují. Upozorňuje na fakt, že se nejedná o nějaký rituál vymezený společností. Je však definován dosažením plnoletosti. Tato plnoletost ovšem nezaručuje biologickou dospělost, ta u každého přichází jinak.

Ilona Kopecká se o tomto období vývoje vyjadřuje jako o časnou dospělost. Důraz dává na somatický vývoj charakteristický vitalitou a tělesnou silou a kognitivní vývoj, kde se prohlubuje poznávací schopnosti.

Autorky Jarmila Kelnarová a Eva Matějková ukazují na to, že proces dospívání přichází postupně a závisí na sociálním postavení jedince. Důležité jsou somatické změny popisující tělesné vývojové změny fyziologické zralosti všech orgánů a kognitivní změny, které závisí na dědičných dispozicích jedince.

Třetí kapitola se věnuje charakteristice kultury a subkultury. Autoři popisují kulturu jako centrální kategorii společenských věd. Základ charakteristiky kultury položil M. T. Cicero, když nazval filosofii „kulturou ducha“. Kulturu lze obecně zkoumat v rámci axiologického pojetí, které má své kořeny v antice, renesanci a osvícenství. A antropologické pojetí, které utváří mnoho odvětví jako sociologie, psychologie, etnografie a další. Subkulturou označujeme společenství lidí, které je charakteristické určitými znaky. Subkultura záměrně udržuje svoji odlišnost vůči normám širšího společenství. Subkultura je vymezována jako dílčí kategorie uvnitř široké kultury.

Pro Josefa Smolíka kultura zároveň obsahuje velké rozdíly sociálních skupin. Právě kulturu označuje za specifický lidský fenomén. Je tvořena specifickými segmenty jako například jazyk, filosofie, náboženství, morálka, zvyky, sport, móda. Subkultura, podle Smolíka, je termín určující soubor typických kulturních zvyků pro určitou uzavřenou skupinu. Velikost a charakter rozdílů se rovněž mění. Smolík dále uvádí vhodné

techniky zkoumání subkultur, definuje jich pět. A také popisuje čtyři cíle zkoumání subkultur mladé dospělosti.

Poslední kapitola teoretické části se věnuje tématu hospodská kultura a subkultura podle Jiřího Vinopala. Vinopal se v mnoha dílech věnuje této hospodské kultuře, zkoumá a popisuje její vývoj v dějinách. Ukazuje, jak byla hospoda vnímána v české společnosti. Dále uvádí, jak hospody fungují v rámci komunity, jako je vytváření kontaktů a výměna informací. Vykresluje také podobu a charakteristiku člověka, který hospodu navštěvuje. Popisuje vztahy a hierarchické uspořádání hospodského zařízení. A v neposlední řadě upozorňuje i na negativní aspekty, které sebou časté návštěvy takových zařízení přinášejí.

Druhou částí bakalářské práce je část praktická, která popisuje kvalitativní výzkum týkající se možné souvislosti hospodské kultury mladých lidí s jejich religiozitou. Data pro výzkum jsou sbírána metodou polostrukturovaného rozhovoru. Získaná data byla rozdělena do podkategorií a kategorií, u nichž jsem zkoumala výskyt prvků charakteristických pro osobní religiozitu člověka. V průběhu práce jsem identifikovala dvě kategorie, které považuji za důležité vzhledem k výzkumu, a sice kategorii „cesta nad tíhu života“ a „nezávazná sounáležitost“. První z nich se orientuje vertikálně a lze ji interpretovat jako naznačení výrazu po přesahu směrem vzhůru, druhá se orientuje na druhé lidi a lze ji interpretovat jako potřebu přesahu v horizontálním směru. Ani jedna z těchto kategorií nevypovídá explicitně o religiozitě účastníků výzkumu, ale ve srovnání s pojetím náhradní religiozity není možné vyloučit tuto souvislost. Tento výsledek může sloužit jako hypotéza pro další výzkum.

Literatura

- BROUČEK, S. 1997. „Místo hospody v české lokální společnosti.“ In: Novotný, V. (ed.) *Hospody a pivo v české společnosti*. Praha: Academia.
- FUNDA, Otakar A. *Víra bez náboženství*. 1994. vyd. Praha: Prvokruh, 1994. ISBN 80-901470-1-1.
- HALAMA, Peter, Lucia ADAMOVÁ, Mária HATOKOVÁ a Michal STRÍŽENEC. *RELIGIOZITA, SPIRITUALITA A OSOBNOST: Vybrané kapitoly z psychologie náboženstva*. 2006. vyd. Bratislava: Ústav experimentálnej psychológie SAV, 2006. ISBN 80-88910-22-6.
- KELNAROVÁ, Jarmila a Eva MATĚJKOVÁ. *Psychologie: pro studenty zdravotnických oborů*. 2010. vyd. Praha: Grada Publishing a.s., 2010. ISBN 978-80-247-3270-1.
- KERN, Hans. *Přehled Psychologie*. 1999. vyd. Portál, 1999. ISBN 80-7178-426-5.
- KOPECKÁ, Ilona. *Psychologie 1. díl: Učebnice pro obor sociální činnost*. 2011. vyd. Praha: Grada Publishing, a.s., 2011. ISBN 978-80-247-3875-8.
- MACURA, V. 1997. „Hospoda v české vlastenecké kultuře.“ In: Novotný, V. (ed.) *Hospody a pivo v české společnosti*. Praha: Academia.
- MUCHOVÁ, Ludmila. *Úvod do náboženské pedagogiky*. 1979. vyd. pedagogická fakulta České Budějovice, 1979. ISBN 80-7040-052-8.
- NEŠPOR, Zdeněk a Dušan LUŽNÝ. *Sociologie náboženství*. Praha: Portál s.r.o., 2007. ISBN 978-7367-251-5.
- VÁGNEROVÁ, Marie. *Vývojová psychologie II.: dospělost a stáří*. Praha: Karolinum, 2007. ISBN 978-80-246-1318-5.
- SMOLÍK, Josef. *Subkultury mládeže: uvedení do problematiky*. 2010. vyd. Praha: Grada Publishing, a.s., 2010. ISBN 978-80-247-2907-7.
- ŠTEFANOVIČ, Jozef a Jaroslav GREISINGER. *Psychologie*. 1985. vyd. Avicenum, 1985. ISBN 08-069-87.

Internetové odkazy

DĚDIČOVÁ, Jana, Kultura a civilizace,

http://www.google.cz/url?sa=t&rct=j&q=&esrc=s&source=web&cd=6&ved=0CE4QFjAF&url=http%3A%2F%2Fradekf.net%2Ffe%2Fview.php%3Ffile%3Dpetrusek-soc%2Fpro_zajemce%2Fsociologicka%2Bpostupka.doc&ei=urX3Ut2GJ-2v7AbyxYHAAQ&usg=AFQjCNFEk1GMZyOLHoLZtoxItQaXURtC-A&bvm=bv.60983673,d.ZGU

http://www.varianty.cz/cdrom/podkapitoly2/IKV2_09_00_subkultury.pdf

VINOPAL, Jiří. České hospody. Tisková informace CVVM SOÚ ČR, 11. 10. 2004

http://cvvm.soc.cas.cz/media/com_form2content/documents/c3/a3925/f11/100027s_Vinopal-hospody.pdf

Přílohy

Respondent A1

pohlaví: žena

současný věk: 28

zaměstnání/ škola: kadeřnice

1) **JAK TO ZAČALO?** (příběh jak jsi začal/a chodit do hospody)

JAK TO POKRAČOVALO, JAK TO VYPADÁ DNES?

Do hospody jsme nikdy moc nechodila. Volný čas jsem trávila s kamarádkami nebo přítelem. Postupem času (mohlo mi být tak 25) jsem, ale nějak začala být sama. A tak jsem si začala hledat nové přátele. Těmi se stali chlapy z hospody v naší obci. Dnes chodím do hospody každý den. Potkávám se tam se stálými zákazníky, jako jsem já, anebo s těmi, co chodí jednou týdně.

2) **CO SE DĚLÁ V HOSPODĚ?**

V hospodě si povídáme, hrajeme karty anebo sledujeme televizi.

O ČEM SI POVÍDÁTE?

O ničem zásadním. Spíše probíráme drby z obce nebo práce. Rozhovory nejsou až moc osobní jelikož všichni, s kterými trávím čas v hospodě, jsou o dost starší než já.

SOUVISÍ TO NĚJAK SE ŽIVOTEM, S LIDSKÝMI VZTAHY?

Asi ano, doma bych seděla s mamkou nebo se sestrou a jejím přítelem u televize a určitě bychom se během večera několikrát pohádali. Tak radši jdu do hospody, kterou mám naproti domu a tam strávím příjemný večer ve společnosti místních.

CO SE PIJE, KOLIK, PROČ?

Nepiju. Jsem v zásadě abstinent. V hospodě si vždycky dávám kofolu nebo džus s vodou. Výjimkou je pokud má někdo nebo narozeniny nebo svátek, to si dám jednoho panáka na počest oslavence.

3) **CO SE TI NA TOM LÍBÍ?**

Líbí se mi na tom společnost lidí. Nechci každý večer sedět doma. Ale jelikož nechci přítele ani rodinu nic jiného než jít do hospody mi nezbyvá. Určitě to neplánuji takto i do budoucnosti, ale v současné době mi to vyhovuje.

SOUVISÍ TO NĚJAK S ALKOHOLEM?

Ne, vůbec, jak už jsem řekla tak já nepiji. Do hospody nechodím za alkoholem, ale za společností.

4) MÁ TO NĚJAKÉ NEGATIVA?

Nemyslím si. Když do hospody nechci, nejdu. A jelikož vydělávám sama na sebe a jiné zájmy nemám, nevdí mi utratit nějaké peníze v hospodě.

Respondent A2

pohlaví: žena

současný věk: 22

zaměstnání/ škola: studentka JU

1) JAK TO ZAČALO?

V prostředí hospody jsem se pohybovala od mala, můj otec se staral o obecní hospodu. Ale to jsem tam chodila jen za ním, donést mu něco nebo pomoci. Návštěvníkem hospody za účelem konzumace jsem se stala až v 16-ti letech, kdy jsem nastoupila na střední školu a internát. Ke střeďečnīm vycházkám patřily i návštěvy hospod.

JAK TO POKRAČOVALO, JAK TO VYPADÁ DNES?

Dalo by se říci, že jsem celou střední školu propila. V hospodě piji většinou pivo a nic do toho nemíchám. Z finančních důvodů jsem vždy chodila do hospody maximálně jednou týdně a tak je tomu i dodnes

2) CO SE DĚLÁ V HOSPODĚ?

Pokec s přáteli v neutrálním prostředí a pití piva

O ČEM SI POVÍDÁTE?

Většinou řešíme aktuální problémy

SUOVISÍ TO NĚJAK SE ŽIVOTEM, S LIDSKÝMI VZTAHY?

Ano určitě, jelikož chodím do hospody pouze s blízkými lidmi, probíráme osobní témata.

CO SE PIJE, KOLIK, PROČ?

Pivo, protože mi chutná, většinou od 3-5 púllitrů. Přátelé piji většinou pivo, nebo víno.

3) CO SE TI NA TOM LÍBÍ?

Je to neutrální prostředí, když není možné mít soukromí a popovídat si u někoho doma, tak jdem do hospody

SOUVISÍ TO NĚJAK S ALKOHOLEM?

Ano to taky, je to způsob, jak se uvolnit.

4) MÁ TO NĚJAKÉ NEGATIVA?

Napadá mě jen finanční stránka, chodit často do hospody si může dovolit málokdo.

Respondent A3

pohlaví: žena

současný věk: 25

zaměstnání/ škola: VUT Brno FAST

1) JAK TO ZAČALO? (příběh jak jsi začal/a chodit do hospody)

JAK TO POKRAČOVALO, JAK TO VYPADÁ DNES?

Chodit do hospody jsem začala okolo patnáctého roku i se svými vrstevníky, díky tomu jsme měli pocit, že už je člověk skoro dospělý, spojené s tím, že člověk tráví čas s přáteli a má pocit že někam patří. Nikdy mě to nijak nenaplňovalo ani nebavilo, ale kvůli kamarádům jsem se naučila chodit do hospody. Postupem času, jak jsem opravdu dospívala, se mi to přestalo líbit, bavit mě a hlavně to leze do peněz, proto to omezují pouze na výjimečné případy, jako oslavy narozenin, hokejové zápasy nebo maximálně jednou za 14 dní.

2) CO SE DĚLÁ V HOSPODĚ?

Hlavně se bavíme o tom, jaký je život, o škole, životě atd. Když je nějaký hokej, tak se sleduje TV.

CO SE PIJE, KOLIK, PROČ?

Když je chuť tak v hojném počtu pivo, rum nebo něco podobného. Když musím řídit, tak nealkopivo nebo nějaká limča.

3) CO SE TI NA TOM LÍBÍ?

Moc se mi to nelíbí, je to žrout času, peněz, ale s některými kamarády bych se jinak neviděla. Občas je tam sranda to se musí nechat, ale není to nic pro mě.

4) MÁ TO NĚJAKÉ NEGATIVA?

Určitě smrad z cigaret, věci pak neskutečně smrdí, další je ztráta peněz, vadí mi hluk, když neslyším lidi u stolu přes řev ostatních.

Respondent A4

pohlaví: žena

současný věk: 26 let

zaměstnání/ škola: studentka VŠ

1) JAK TO ZAČALO? (příběh jak jsi začal/a chodit do hospody)

Začala jsem chodit na koncerty do jednoho plzeňského klubu, který současně funguje jako hospoda. Setkávali jsme se tam se spolužáky a přáteli, kteří na koncerty chodili také.

JAK TO POKRAČOVALO, JAK TO VYPADÁ DNES?

Do hospody jsem občas zašla posedět a poklábosit s přáteli, většinou to posezení ale bylo spojené právě s nějakým koncertem. V současnosti zajdu do hospody čas od času, posedět s přáteli, na večeři nebo kvůli nějaké zajímavé akci.

2) CO SE DĚLÁ V HOSPODĚ?

Většinou posedává, popíjí a povídá.

O ČEM SI POVÍDÁTE?

Obvykle o všem možném.

SUOVISÍ TO NĚJAK SE ŽIVOTEM, S LIDSKÝMI VZTAHY?

Někdy si jdu sednout třeba jen s kamarádkou nebo kamarádem a probíráme akutní problém, se kterým si nevíme rady, ať už jde o vztahy, práci nebo záliby.

CO SE PIJE, KOLIK, PROČ?

Záleží na tom, na co mám/máme chuť. Většinou platí přímá úměra, čím déle se sedí, tím víc se vypije.

3) CO SE TI NA TOM LÍBÍ?

Uvolněná atmosféra, přátelé kolem mě.

SOUVISÍ TO NĚJAK S ALKOHOLEM?

Většinou ne, někdy si dokážu posezení v hospodě nebo kdekoliv jinde užít bez alkoholu.

4) MÁ TO NĚJAKÉ NEGATIVA?

Leze to do peněz. Pokud se v místě kouří, nepříjemně pak páchne oblečení a vlasy. A ani cesta domů v noci nebývá nejpříjemnější.

Respondent B1

pohlaví: muž

současný věk:23

zaměstnání/ škola: letecký mechanik, Blueskyservice s. r. o.

1) JAK TO ZAČALO? (příběh)

JAK TO POKRAČOVALO, JAK TO VYPADÁ DNES?

Začalo to ani nevím kdy, prostě přišla sms co děláš - já válím se- on jdeš do hospody- já jasně. Kdy byla první akce to vážně nevím, ale pak to probíhá takřka stejně, začne se pít, začne se kecat a pak se začnou dělat blbosti stylem pivní stojka alkoholická maturita atd. prostě zábava. Později na intru na to nebylo moc času, protože žádná hospoda blízko nebila, a když se končilo pozdě tak se nedalo nic moc dělat. Dnes si tam rád zajdu hlavně s někým, kdo umí rozjet zábavu. Konec konců člověk si tam chodí odpočinout, vyčistit hlavu a co si budeme povídat udělat pořádněj vítr v peněženke, což mě přivádí k současnosti, kdy prostě chybí finance na to tam chodit a tak je levnější udělat velkou akci u někoho doma.

2) CO SE DĚLÁ V HOSPODĚ?

No, co asi popíjí se, drbe se a pak se tam dá krásně ztrapnit, když tě odpálkuje cizí holka, která se ti líbí, no prostě paráda. Nebo na druhou stranu skvěle dostat ostatní na kolena když od servírky dostaneš pusu ☺.

O ČEM SI POVÍDÁTE?

O čem si povídáme, se staršíma tak nějak zážitky a hlavně jak jde práce, s mladýma no to se tak zamotá, že se to ani popsat nedá auta baby „ty vole to je ale kočka“ baby, baby, baby srandičky.

SUOVISÍ TO NĚJAK SE ŽIVOTEM, S LIDSKÝMI VZTAHY?

CO SE PIJE, KOLIK, PROČ?

Se vztahy to asi souvisí, kdyby každen seděl sám doma u netu a jen četoval, tak je to totálně, virtuálně nejde podrobně pokecat o živote je to takové neosobní a neupřímné. Něco úplně jiného je přece než někam si takhle vyrazit celkově ta řeč je o něčem úplně jiném.

CO SE PIJE, KOLIK, PROČ?

Pije se pivko a panáky oboje ve velkých a proč? Už si někdy zkoušela sedět v hospodě s nealkem, když jsou ostatní nametení? Pěkná pruda ti řeknu, krom toho alkohol

odstraňuje zábrany, takže se dají dělat voloviny, o kterých jsem psal na začátku, viz balit baby stojka atd.

3) CO SE TI NA TOM LÍBÍ?

Jsem rád mezi lidmi. Vždy jsem byl ve společnosti jako ryby ve vodě a hospoda je prostě místo kde je pořád hodně lidí. Líbí se mi, že se tam najde řešení všech problémů, ať už je to jen uvědomění si toho daného problému i to je svým způsobem výhra.

SOUVISÍ TO NĚJAK S ALKOHOLEM?

U mě osobně ani tak ne s alkohol jako spíš ta parta lidí protože chlast nikdy nedokáže vylepšit nudnou bandu. Každopádně alkohol uvolňuje a odstraňuje zábrany.

4) MÁ TO NĚJAKÉ NEGATIVA?

Jo šíleně tím trpí ledviny játra a nejvíc krvácí peněženka občas je tak cesta domů spíš heroická než normální ale jinak o žádných nevím

Respondent B2

pohlaví: muž

současný věk: 26

zaměstnání/ škola: student TF JU

1) JAK TO ZAČALO? (příběh)

JAK TO POKRAČOVALO, JAK TO VYPADÁ DNES?

Jestli myslíš, jak začalo chození do hospod, tak to bylo s 16-ti, když jsem přišel na střední, tak jsem chodil pít s kluky, se kterými jsem bydlel na intru. V té době mě asi více lákalo to, že děláme něco zakázaného a můžeme se opíjet. S postupem věku, jsem začal chodit na pivo vždycky po tréninku probrat s kamarády různé věci, většinou související s oddílem. Chodilo se většinou jen na pár piv, žádné opíjení. To vlastně pokračuje až do dnes, akorát chodíme i probírat a jiné věci atd.

2) CO SE DĚLÁ V HOSPODĚ?

O ČEM SI POVÍDÁTE?

SUOVISÍ TO NĚJAK SE ŽIVOTEM, S LIDSKÝMI VZTAHY?

CO SE PIJE, KOLIK, PROČ?

V hospodě hlavně pijeme a povídáme o tom co je nového, jak se aktuálně máme, popřípadě se řeší nějaké problémy, které nastaly, popřípadě se oslavujeme některé významné události (narozeniny, úspěšné zkoušky, zápočty, nebo prostě jenom, že jsme přežili další týden), potom se ale více pije a míň kecá. To co probíráme, souvisí hlavně se vztahy, ať už ve škole nebo v rodině, práci atd. Pije se většinou pivo (4-9 piv podle nálady) někdy k tomu panáky, popřípadě dost často popíjím místo piva víno (3-4 dvoudecky)

3) CO SE TI NA TOM LÍBÍ?

SOUVISÍ TO NĚJAK S ALKOHOLEM?

Jen na tom dobré, že se setkám s kamarády a se známými, pokecáme. Člověk se uvolní, odreaguje, vypovídá se. S alkoholem to dost souvisí, jelikož díky alkoholu se dá lépe uvolnit, snáze se probírají některá témata.

4) MÁ TO NĚJAKÉ NEGATIVA?

Dost často druhý den bolí hlava a docházejí rychleji peníze.

Respondent B3

pohlaví: muž

současný věk: 33

zaměstnání/ škola: údržbář OÚ

1) JAK TO ZAČALO? (příběh jak jsi začal/a chodit do hospody)

Začalo to hodně dávno, když mi bylo 16 let. Do hospody tenkrát (stejně jako dnes) chodil každý mladý kluk. Ani já nebyl výjimkou. S kamarády z vesnice jsme vyráželi „za kulturou“ do místního pajzlu pravidelně dvakrát týdně. V úterý (protože v pondělí jsme dostali kapesné) a v pátek...

A JAK TO POKRAČOVALO... Postupně se z nás, pravidelných návštěvníků restauračního zařízení, stala parta nerozlučných kamarádů. Společně jsme nejen chodili do hospody, ale vyráželi i na různé akce v okolí. Hospoda byla místem, kde jsme vyřešili jakýkoliv problém týkající se prakticky čehokoli. Ať už to byly trable s holkama nebo motorkama.

A TAK TO VYPADÁ DNES... Všichni mí kamarádi se postupně oženili a tak jsem se oženil i já. Teď do hospody chodím stále pravidelně, jen nikdy nevím, na koho tam narazím. Mým stálým společníkem už je pouze jeden kamarád, soused z ulice. Každý čtvrtek se sejdeme u piva, aniž bychom se předem domlouvali.

2) CO SE DĚLÁ V HOSPODĚ?

Piji pivo a dívám se na televizi (pokud v ní právě neběží sport nebo Ordinance)

O ČEM SI POVÍDÁTE?

Jak kdy, pokud se za uplynulý týden stalo něco nového, samozřejmě si to hned u prvního piva povíme nebo zavzpomínáme na staré dobré časy, když jsme byli ještě mladí. Postupem večera konverzace slábne, a až si vypiji svých deset kousků, zaplatím a jdu domů za ženou.

SOUVISÍ TO NĚJAK SE ŽIVOTEM, S LIDSKÝMI VZTAHY?

To, že chodím do hospody, souvisí pouze se mnou a mými vztahy. Prostě to tak má být. Do hospody chodil můj dědek, můj tata a tak chodím i já. Po pravdě řečeno, co bych doma dělal...?

CO SE PIJE, KOLIK, PROČ?

Pivo. Ale pokud je nějaká výjimečná situace, nebráním se ani tvrdému alkoholu. A proč piju pivo? Nenapadá mě, co jiného by se dalo v hospodě pít... Kolik? Podle nálady,

většinou si dám tak deset piv, někdy zvládnu i víc, a pokud mě někdo naštve, jdu domů klidně po prvním pivu.

3) CO SE TI NA TOM LÍBÍ?

Nejvíce se mi líbí, že nemusím sedět doma. Je to takový můj koníček.

SOUVISÍ TO NĚJAK S ALKOHOLEM?

Ano, prosím, souvisí. Piju, abych zapomněl na stereotyp, na to, že nemám ani dobré vzdělání ani dobrou práci...

4) MÁ TO NĚJAKÉ NEGATIVA?

Negativa v tomto mém „sportu“ nevidím, na pivo si dokážu vydělat vždycky.

Respondent B4

pohlaví: muž

současný věk: 28

zaměstnání/ škola: pomocná síla v hospodě

1) JAK TO ZAČALO? (příběh jak jsi začal/a chodit do hospody)

JAK TO POKRAČOVALO, JAK TO VYPADÁ DNES?

Do hospody jsem nijak moc často nechodil, když mi ale před maturitou zemřel tat'ka, začal jsem do hospody chodit každý den. Potkával jsem se tam s jeho kamarády a vzpomínal s nimi na to, jaký byl. Postupem času se z toho stala rutina, které se držím dodnes. V hospodě trávím každý den, jelikož po té co mě vyhodili z předchozího zaměstnání, mi nabídl práci kamarád, který vlastní hospodu. V hospodě jsem každý den a už ani nerozlišuji, jestli mám volno nebo jsem v práci.

2) CO SE DĚLÁ V HOSPODĚ?

Pokud jsem v práci tak obsluhuji, točím pivo, roznáším jídlo, kasíruji... když mám volno, sednu si za druhou stranu baru a povídám si s kamarády nebo jen sedím, dívám se na televizi nebo hraji hry na mobilu.

O ČEM SI POVÍDÁTE?

Jsem hodně komunikativní, takže většinou mluvím já. A bavíme se o klasických věcech, sport, hasiči (jsem totiž dobrovolný hasič), a novinky z vesnice.

SOUVISÍ TO NĚJAK SE ŽIVOTEM, S LIDSKÝMI VZTAHY?

Určitě! Doma bych totiž seděl sám, takto jsem mezi lidmi a nevádí mi ani, když si zrovna nemám s kým a o čem povídat.

CO SE PIJE, KOLIK, PROČ?

Vždycky jsem pil pivo, nebyl pro mě problém zvládnout deset tupláků za večer (a jsem na to patřičně hrdý ☺). Poté jsem začal pít vinný střik, abych zhubl. Ale nebylo to ono, páčila mě žába a mělo to málo „voltů“, proto jsem přešel na coca-colu s rumem.

3) CO SE TI NA TOM LÍBÍ?

Všechno a nic. Jsem rád, že mám kde pracovat a trávit večery. Dalším pozitivem je, že zde můžu sledovat veškeré sportovní přenosy, jelikož jsem velký sportovní fanoušek a doma televizi nemám.

SOUVISÍ TO NĚJAK S ALKOHOLEM?

Ano, nic ze života nemám tak aspoň piju...

4) MÁ TO NĚJAKÉ NEGATIVA?

Vím, že to, že trávím veškerý čas v hospodě, působí negativně na můj osobní život. Dřív jsem běhal závodně v hasičských soutěžích, jezdil na kole a chodil hrát hokej. Tím, jak jsem začal pracovat v hospodě, stal se ze mě pohodlný člověk. Radši než vytáhnout kolo nebo brusle zajdu na pivo. A to, že by mi to lezlo do peněz ani nepocit'uji, jelikož mi to strhávají rovnou z platu.

ABSTRAKT

ODEHNALOVÁ, B. Má „hospodská“ kultura mladé dospělosti vliv na religiozitu? České Budějovice 2014. Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích. Teologická fakulta. Katedra pedagogiky. Vedoucí práce doc. PhDr. Ludmila Muchová, Ph.D.

Klíčová slova: religiozita, náboženství, křesťanství, Bůh, víra, substanciální vymezení, funkcionální vymezení, diskursivní vymezení, vnitřní religiozita, vnější religiozita, náhradní religiozita, psychologie mladé dospělosti, charakteristika mladé dospělosti, socializace, somatický vývoj kognitivní vývoj, somatické změny, kognitivní změny kultura, subkultura, studium kultury, zkoumání subkultury, hospodská kultura, kvalitativní výzkum.

Práce se zabývá otázkou, zda mladí lidé navštěvující hospodská zařízení, nacházejí religiozitu. Jestli je nějaký způsob, který by ukázal na religiózní projevy při těchto návštěvách. Práce se také ptá na to, zda v těchto návštěvách hospod se religiozita projevuje. Teoretická část obsahuje informace a fakta známá od autorů zabývajících se jednotlivými odvětvími související s tématem práce. Tedy s projevy religiozity ve společnosti, charakteristikou mladé dospělosti, definováním kultury a subkultury v dějinách a dnes. Jak vypadá hospodská kultura taktéž v dějinách a dnes.

Praktická část se věnuje kvalitativnímu výzkumu založenému na polostrukturovaném rozhovoru. Dále obsahuje charakteristiku respondentů, analýzu získaných dat a jejich interpretaci. To vše je konfrontováno s informacemi získanými od autorů zmíněných v teoretické části.

ABSTRACT

Key words: religiosity, religion, Christianity, God, faith, substantial definition, functional definition, discursive definition, inward religiosity, outward religiosity, substitute religiosity, psychology of young adulthood, characteristics of young adulthood, socialization, somatic development, cognitive development, somatic changes, cognitive changes, culture, subculture, culture studies, subculture studies, pub culture, qualitative research.

This thesis deals with the question whether young people find religiosity while attending pubs. More precisely, whether some sort of religious activity happens and can be observed during the time spent in pubs. The theoretical part contains known information and facts by authors who deal with related topics, which is acts of religiosity in the society, characteristics of young adulthood, as well as definition of culture and subculture throughout history and nowadays, lastly what a pub culture looks like throughout history and nowadays.

The practical part of the thesis is dedicated to a qualitative research based on a half-structured interview. Further it contains characteristics of the interviewees, an analysis and an interpretation of the data acquired. All this is confronted with the theoretical information from the first part of the thesis.